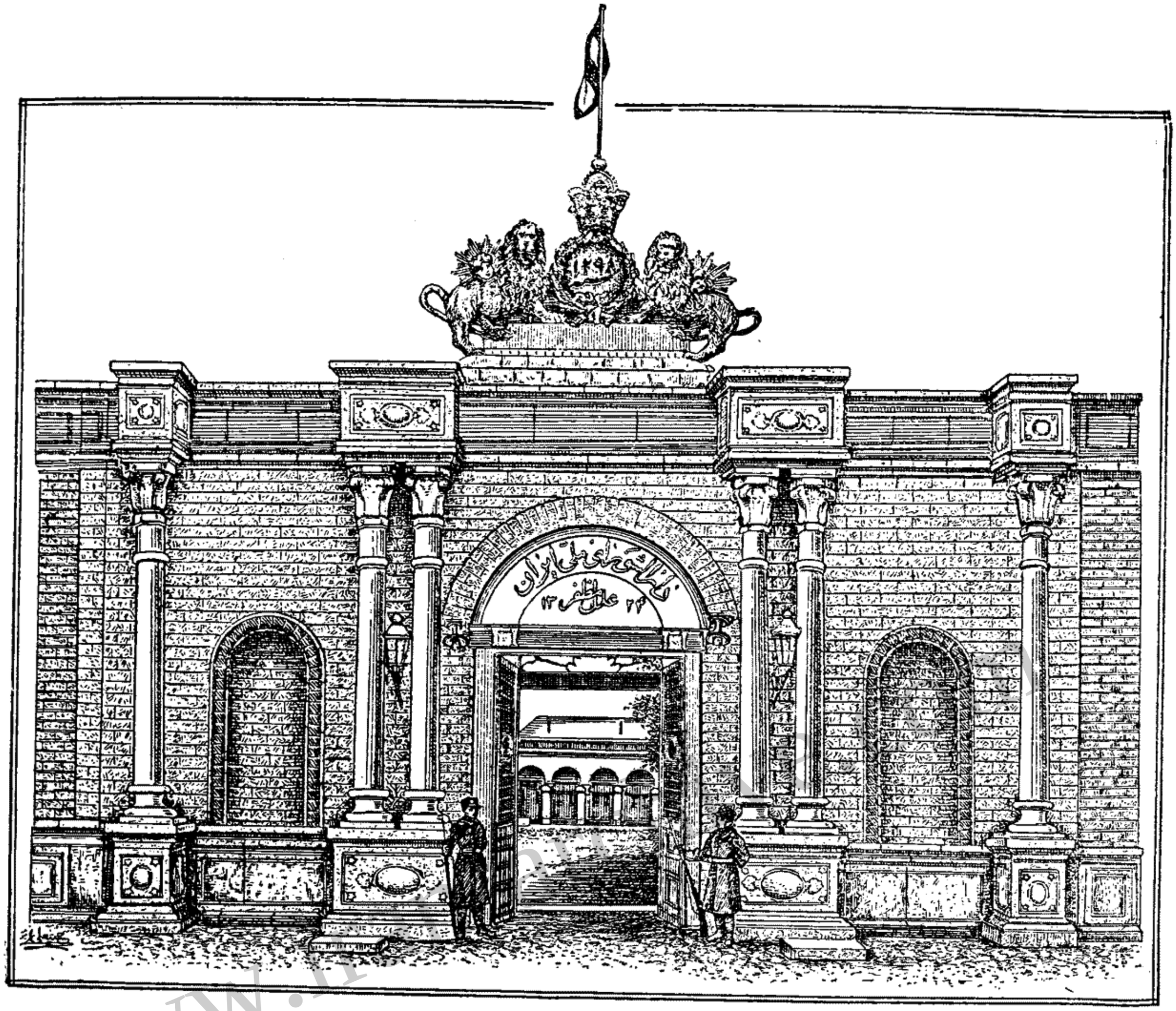

مذاکرات مجلس

شمارهٔ سی ام

جلسه ٦٤

قیمة اشتراك

داخله ایران سالیانه ده تومان

خارجه » دوازده تومان

قیمة تك شماره یك قران

مندرجات

فقط شامل مذاکرات مشروح جلسات مجلس شورای ملی خواهد بود.

پس از ختم هر جلسه کلیه مذاکرات در یك شماره منتشر میشود.

مطبعهٔ مجلس

تاریخ تأسیس آذر ۱۳۰۵

جلسه پنج شنبه ۲۷ بهمنماه ۱۳۰۵

مطابق ۱٤ شعبان ۱۳٤٥

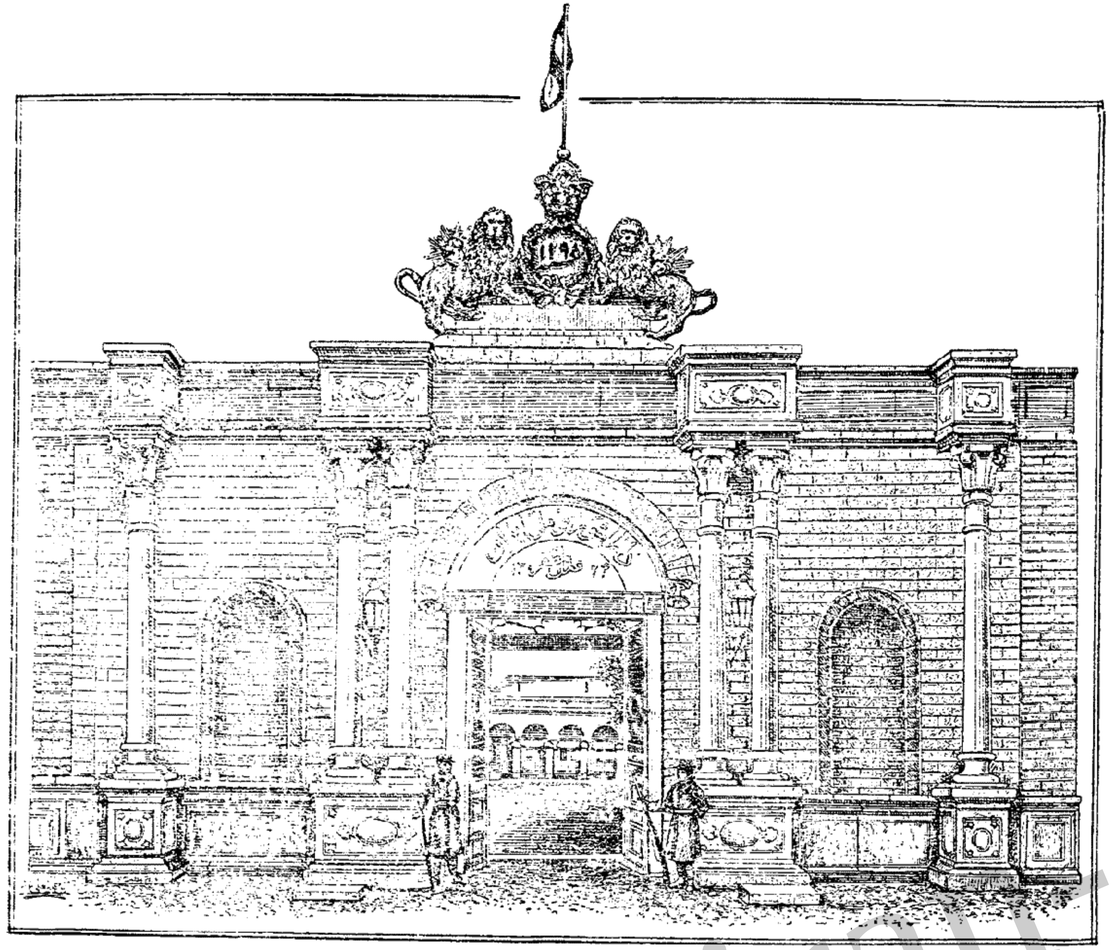

مذاکرات مجلس

دوره ششم تقنینیه

صورت مشروح مجلس مورخه پنج شنبه ۲۷ بهمنماه ۱۳۰۵ مطابق ۱۴ شعبان ۱۳۴۵

جلسه ۶۴

(مجلس دو ساعت و ربع قبل از ظهر
بریاست آقای پیرنیا تشکیل گردید)
(صورت مجلس سه شنبه ۲۵ بهمن ماه را
آقای کلالی قرائت نمودند)

رئیس ـ نسبت بصورت مجلس ایرادی هست یا نه؟

میرزا سید احمد خان اعتبار ـ اجازه میفرمائید؟

رئیس ـ بفرمائید

فهرست مندرجات

نمره	عنوان	از صفحه	الی صفحه
۱	قرائت خبر شعبه دوم راجع بانتخابات خوی و نمایندگی آقای ابوالقاسمخان رجالی و اظهار مخالفت آقای فرشی	۴۹۹	۵۰۱
۲	تصویب نمایندگی آقای حاج غلامحسین ملك بهبهانی ازشیراز	۵۰۱	
۳	شور و مذاکره نسبت به لایحه وزارت عدلیه راجع باصلاح قوانین اصول تشکیلات و محاکمات و استخدام عدلیه بوسیله کمیسیونهای مرکب از اشخاص بصیر و تصویب قانون مزبور	۵۰۱	۵۲۲
۴	معرفی آقای میرزا یوسفخان مشار بسمت معاونت وزارت معارف از طرف آقای وزیر معارف	۵۲۲	
۵	معرفی آقای مصطفی قلیخان بیات بسمت معاونت وزارت داخله از طرف آقای وزیر داخله	۵۲۲	
۶	معرفی آقای رهنما بسمت معاونت وزارت فواید عامه از طرف آقای وزیر فوایدعامه	۵۲۳	
۷	قانون اجازه اصلاح قوانین اصول تشکیلات و محاکمات و استخدام عدلیه به وزیر فعلی عدلیه	۵۲۴	

www.iran-archive.com

اعتبار ـ بنده را در صورتمجلس غائب بی اجازه نوشته اند درصورتی که بنده کتباً استجازه کرده بودم

رئیس ـ از کمیسیون استعلام میشود وبعد اصلاح خواهد شد . آقای امیر حسین خان

امیر حسین خان ـ بنده را غایب بی اجازه نوشته اند و حال آنکه در جلسهٔ قبل بنده کسالت داشتم و کتباً هم از مقام ریاست استجازه کرده بودم .

رئیس ـ این یکی هم اصلاح میشود . آقای نظامی

میرزا یدالله خان نظامی ـ بنده را هم غایب بی اجازه نوشته اند در صورتی که بنده استدعای اجازه کرده بودم .

رئیس ـ دیگر ایرادی نیست ؟

(گفته شد خیر)

رئیس ـ صورت مجلس تصویب شد . قبل ازاینکه وارد دستور شویم دو فقره خبر از شعبه پنجم و شعبه دوم یکی راجع بنمایندگی آقای ملك التجار بهبهانی و دیگری راجع بانتخابات خوی رسیده است قرائت میشود و رای میگیریم . آقای زوار تشریف بیاورید

(آقای زوار در محل نطق حاضر شدند راپرت شعبه) (دوم را راجع بنماینده خوی بمضمون آتی قرائت نمودند)

شعبهٔ دوم چندین جلسه برای رسیدگی بدوسیه انتخابات خوی وماکو وسلماس ومرند وتعیین نمایندهٔ دوم آنجا تشکیل وبدوسیه وسوابق امر بدقت رسیدگی بعمل آورد . شرح قضیه بطوریست که ذیلاً بعرض مجلس میرسد :

دوسیهٔ انتخابات مزبور در بدو افتتاح مجلس بشعبهٔ شش رجوع شده بود . شعبهٔ مزبوره نمایندگی آقای امامی را تصدیق نموده و راپرت آنرا میدهد ولی نظر باینکه انجمن نظارت خوی راجع بنمایندهٔ ثانی اشکال کرده و اعتبارنامه نداده بود و وزارت داخله رفع اشکال را بنظر مجلس موکول کرده بود لهذا شعبهٔ ۶ کمیسیون فرعی معین نمود که بتمام اوراق و دوسیه های مربوطه باین امر اعم از آنچه در وزارت داخله است یا مجلس رسیدگی نموده وراپورت دهد . کمیسیون مزبور پس از چند جلسه تحقیق و مراجعه بدوسیه اینطور راپورت میدهند . انجمن مرکزی خوی در ۲۴ شعبان ۱۳۴۴ تشکیل گردید و انتخابات را بجریان انداخته و پس از استخراج آراء خوی و ماکو وسلماس تلگرافی از طرف حکومت بوزارت داخله در ۱۲ اردیبهشت شده است که ازمجموع آراء سه محل مزبور آقای امامی دارای ۸۸۳۸ رای وآقای میرزا ابوالقاسم خان رجالی دارای ۶۳۴۱ رای بوده وحائز اکثریت هستند بعد در ۲۷ اردیبهشت حکومت اطلاع میدهد که انجمن مرکزی خوی آراء ماکو را باطل دانسته و بنا براین حائزین اکثریت آقایان امامی و حاج امین الاسلام رئیس انجمن خواهند بود . از وزارت داخله دلیل ابطال را سؤال کرده اند انجمن در جواب مینویسد انتخابات رضایت بخش نبوده و بر خلاف قانون عمل شده است . در همان تاریخ شکایتی از انجمن مرند بوزارت داخله میرسد که انجمن خوی پس از اینکه آراء مرندرا قرائت کرده است بعنوان اینکه دیرتر ازموقعی که انجمن نظار مرکزی تعیین نموده است خاتمه یافته آن آراء را باطل نموده است درصورتیکه نظار مرند تاخیررا بعمل انجمن خوی وفرستادهٔ آن نسبت میدهند

در هرحال چون انجمن بعداز قرائت آراء وتشخیص حائزین اکثریت از رأی خود عدول کرده ومخصوصاً با توجه باینکته که آقای امین الاسلام رئیس انجمن بشخصه داو طلب بوده واز این عدول استفاده میکرده است وزارت داخله قضیه را تعقیب و دلایل صریحی برای موارد نقض قانون تقاضا میکند حکومت ازانجمن خوی توضیح خواسته است انجمن از دادن جواب مستقیم خود داری می کند و اکثریت بدون تردید امامی را

تصدیق ونسبت بشخص دوم برأی وزارت داخله موکول میکنند وضمناً پنج دلیل برای ابطال آراء ماکو ذکر کرده است وزارت داخله دوسیه عملرا بمجلس فرستاده و کمیسیون پس از ملاحظه به شرح ذیل اظهار عقیده می نماید :

انجمن مرکزی خوی به پنج دلیل آراء ماکورا پس ازقرائت باطل کرده است دلایل پنجگانه هیچیك موجب ابطال انتخابات نمیشود . اعتراض اول آنست که یکی از شعب فرعی ماکو زیاد بوده است واین مسئله مخالفتی با قانون ندارد ودر نقاط دیگر نظایر زیاد داشته است عدهٔ شعب فرعی منوط به وسعت حوزه و کثرت جمعیت است و هر قدر برای رای دهندگان تسهیل شود بهتر است .

اعتراض دوم اینکه انجمن فرعی اواچیق نایب الحکومهٔ محل را در تعیین هیئت رئیسهٔ انجمن دخالت داده است اگرچه این امر برخلاف معمول است ولی با توجه به سادگی اهالی محل عدم اهمیت مطلب نیز معلوم میشود زیرا اگر حکومت میخواسته است اعمال نفوذ کند و انجمن بآن تن در میداد بسهولت امکان داشت که میلو اراده حکومترا درتحت صورت قانونی وبدون اشکال بیرون بیاورند .

اعتراض سوم اینکه انجمن اواچیق سه روز بیشتراز مدتیکه انجمن مرکزی تعیین کرده تعرفه داده است اگر انجمن اتفاقاً ازمدت کاسته بود و یکعده را ازحق انتخاب محروم میکرد بیشتر مورد ایراد بود ولی درصورتی که از این عمل عدهٔ بیشتری موفق بدادن رای شده اند خلاف قانون نمی توان شناخت وآنکهی بوضعیات هر محل انجمن های محلی بهتر از انجمن مرکزی اطلاع دارند .

اعتراض چهارم اینکه حمدالله خان ماکوئی عضوانجمن توقیف شده است و عوض آنرا که میبایست از اعضاء علی البدل معین شود از خارج انتخاب کرده اند این عمل برخلاف قانون واقع شده است ولی دخول یك نفر در انجمن که هشت نفر عضو اصلی آن باقی هستند نه تاثیری در اکثریت رأی انجمن داشته است و نه موجب ابطال رسمیت انجمن میشود ومخالفت و موافقت یکنفر درمقابل هشت نفر اثری نداشته است

اعتراض پنجم اینکه آراء شعب فرعی ماکورا درمحل خود استخراج نکرده وصندوق را تماکو آورده تحویل انجمن آنجا داده اند که درضمن آراء خود استخراج کرده اندو سپس این دلیل هم در اول نظر معلوم است و خواندن آراء انجمنهای فرعی در یك نقطه معمول و مجاز است . این بود اعتراضات قوبه ای که انجمن مرکزی خوی برای ابطال آراء آنجا اظهار کرده است و البته تصدیق میفرمایند که این دلایل هیچیك موجب ابطال آراء نمیشود تا راجع بآراء مرند که انجمن بعد از قرائت و تشخیص حائزین اکثریت بعنوان تاخیر ابطال آنرا رای داده است پس از مراجعه بدلایلی که انجمن مرند اقامه نموده سبب این تاخیر فرستاده انجمن خوی بوده و بعلاوه ملاحظه پیش آمدن جشن تاجگذاری و تعطیل از طرف ایالت یکهفته تمام ادارات و انجمن و غیره را تعطیل کرده اند دراین صورت ایرادی برانجمن مرند وارد نیست وانگهی آیه ممکن نبود این ایراد را قبل ازقرائت آراء نمایند . بطور کلی از ملاحظه دوسیه و دلایل انجمنهای فرعی ماکو و مرند اینطور مفهوم میشود که ابطال آراء ایند و نقطه خلافی از نظر های خصوصی نبوده است زیرا در غیر اینصورت رئیس انجمن خوی موفق بداشتن اکثریت نمی شدند ودلایل قوی همینکه آراء هرنقطه را پس از قرائت باطل کرده اند بعلاوه معلوم میشود خود انجمن هم بقانونی بودن این تصمیم چندان مطمئن نبوده است زیرا قبل از اینکه اعتبارنامهٔ آقای امامی را که حائز اکثریت بودند صادر نمایند انحلال خود را اعلام نمود و بوجود نهایت علاقه ای که برعایت قانون داشتند چهارماه پس ازانحلال بآقای امامی اعتبار نامه داده اندباینمقدمات دیگر تردیدی

www.iran-archive.com

بقی نمیماند که آقای رجالی نماینده دوم خوی و ماکو و مرند خواهند بود.

پس از اینکه کمیسیون فرعی راپورت تحقیقات خود را بشعبه داد مصادف با انقضاء مدت شعبه شده وپس از تجدید شعبات مطلب بشعبه دوم رجوع گردید شعبهٔ مزبوره همان اقدامات شعبهٔ ششم سابق را تجدید مینماید و یك کمیسیون فرعی برای تجدید رسیدگی و تحقیق در دوسیه معهوده تشکیل این کمیسیون نیز پس از مطالعات عمیقه راپورتی بشعبه داده و بصحبت کمیسیون فرعی سابق را عنده تصدیق می نماید ولی این مرتبه هم بواسطه انقضاء مدت شعبه موفق بدادن راپورت نمیشوند پس از تجدید شعبات فعلی دوسیه مجدداً بشعبهٔ دوم مرجوع می شود این شعبه نیز پس ازمذاکرات ابتدائی کمیسیون فرعی برای مطالعه در محتویات دوسیه معین نموده این کمیسیون هم درمرتبه ثالث تحقیقات کامل بعمل آورده و چهار نفر از اعضاء کمیسیون فرعی باستثناء آقای فرشی به راپورت شعب سابق موافقت نمودند و چند جلسه هم در شعبه مذاکره شد وبالاخره در ۲۵ بهمن شعبه بحضور دوازده نفر ازاعضاء تشکیل و باتفاق آراء نمایندگی آقای ابو القاسم خان رجالی را از طرف خوی و ماکو و مرند و سلماس تصدیق مینماید

میرزا یوسفخان عدل ـ آقای زوار. این وکیل عهد آزادیست.

زوار ـ فرمایشی دارید؟ اگرفرمایشی دارید بفرمائید یاحرفتان را پس بگیرید

رئیس ـ آقای فرشی

حاجی میرزا آقا فرشی ـ بنده مخالفم

رئیس ـ میماند برای جلسهٔ بعد. راپرت شعبه پنجم راجع باعتبارنامه آقای حاجی غلامحسین ملك‌التجار بهبهانی ازشیراز قرائت میشود

(آقای عراقی احضار شده راپرت شعبه پنجم‌را راجع باعتبار نامه آقای حاج غلامحسین ملك التجار بهبهانی به مضمون آتی قرائت نمودند)

«شعبه پنج در تاریخ ۱۷ امرداد بدوسیه انتخابات شیراز و توابع رسیدگی کرده در تاریخ ۱۵ سفندماه ۱۳۰۴ والی ایالت فارس مطابق ماده ۱۴ قانون انتخابات از سی و شش نفر دعوت مدعوین از بین خود نه نفر برای عضویت اصلی نه نفر برای عضویت علی البدل انتخاب و پس از نشر اعلان در موعد مقرر شروع بدادن تعرفه و اخذ رای نموده مطابق شرحیکه در خبرهای سابق بعرض مجلس مقدس رسید در نتیجه قرائت آراء صاحبزاده آقای حاجی غلامحسین ملك التجار بهبهانی با اکثریت ۳۶۰۱۸ رای بنمایندگی دوره ششم مجلس شورای ملی انتخاب شدند شعبه پس از رسیدگی نمایندگی آقای حاجی غلامحسین را تصدیق و خبر آن تقدیم مجلس شورای ملی می شود».

رئیس ـ رای گرفته میشود بنمایندگی آقای ملك التجار از شیراز آقایانیکه موافقند قیام فرمایند

(اکثر برخاستند)

رئیس ـ تصویب شد

(لایحه تقدیمی از طرف آقای وزیر عدلیه بشرح ذیل خوانده شد)

مقام مقدس مجلس شورای ملی شیدالله ارکانه البته نمایندگان محترم تصدیق خواهند فرمود که افکار عامه و نظریات مجلس وتصمیم دولت همیشه متوجه اصلاحات قوهٔ قضائیه بوده و تشکیلات موجوده را برای تامین نظریه اصلاحی کافی نمیدانستند واضح است که اساس این اصلاحات مبتنی بردو اصل است:

رفع نواقص قوانین که بموجب تجربه و عمل مشهود گردیده و اصلاح تشکیلات عدلیه از حیث صلاحیت اشخاص باآن مقدمات یقین است که قبول مسؤلیت امور عدلیه برای کسی که طالب نامین این نظریه باشد کار آسانی نبوده و مستلزم این خواهد بود که وزیر عدلیه

نقشهٔ برای اصلاحات اساسی درنظر بگیرد وبرای اجرای آن آنچه را لازم میداند بکند و اختیاراتی را که ضروری می بیند از مجلس مقدس بخواهد بادرنظر گرفتن این نکات وبامید اینکه چون نمایندگان محترم باصلاح امور قضائی اهمیت میدهند ازهیچ قسم مساعدتی مضایقه نخواهند فرمود و نظر باینکه اصول تشکیلات ومحاکمات واستخدام مامورین وصاحبمنصبان مؤسسات قضائی واداری عدلیه محتاج بیك اصلاحات اساسی فوری است وتااین زمینه و دریافت انتخاب اشخاص اختیاراتی که از طرف مجلس مقدس بوزیر مسؤل داده نشود هیچ اصلاحی مقدور نخواهد شد مادهٔ واحدهٔ ذیل بقید دو فوریت تقدیم می گردد:

مادهٔ واحده ـ وزیر فعلی عدلیه مجاز است بوسیلهٔ کمیسیونهائی مرکب ازاشخاص بصیر موادی راجع باصلاح اصول تشکیلات ومحاکمات و استخدام عدلیه تهیه وبموقع اجرا بگذارد تا پس از آزمایش درعمل بمجلس شورایملی پیشنهاد نماید، کمیسیونهای مذکوره چهارماه پس از تصویب این قانون منحل میشوند، (مواد فعلی اصول تشکیلات و محاکمات و استخدام عدلیه مادام که بوسیله کمیسیونهای فوق‌الذکر در ظرف چهارماه پس از تصویب این قانون تغییر نکرده است بقوهٔ خود باقی است)

تبصره ـ وزیر فعلی عدلیه میتواند اشخاصی را که لازم میداند اعم از اینکه سابقه استخدام دولتی داشته باشند یا نه برای مؤسسات اداری و محاکم عدلیه انتخاب نموده مؤسسات ومحاکم را از این اشخاص دایر نماید.

این اختیار برای مدت چهار ماه از تصویب این قانون است

رئیس الوزراء (حسن) وزیر عدلیه (داور)

رئیس ـ فوریت اول مطرح است. آقای بهبهانی

آقا میرزا سید احمد بهبهانی ـ بنده‌از دونقطه نظر بافوریت این لایحه مخالفم، یکی از آن دو نقطه نظر این است که این ماده واحده درنتیجه یك عملیاتی بمجلس آمده است که توافق آن عملیات و موافقت آن عملیات با اصول قانون اساسی وقوانین جاریه مملکتی احرازنشده بلکه تصور میشود برخلاف آنهاست وحالا این یك مبحثی است البته ممکن است یکعده تصور کنند که مخالف نبوده است ولی البته وقتی موقع شد اصولی که در این یك نطق مخالفت است و موادی که نطق بمخالفت است اظهار خواهد شد آنوقت هم البته نظر اکثریت حاکم است یك نظر دیگر بنده درمخالفت راجع باهمیت است اینجا یك تشکیلاتی بوده است، این تشکیلات را روی یك نظریاتی که بنده نمیدانم چه مبدائی داشته بهم زده اند.....

وزیر عدلیه ـ صلاح.

بهبهانی ـ آیا نظر اصلاح ملازم با انحلال میشود؟! حالا اگر در مواد صحبت شد البته عرایض طرفین گفته خواهد شد وآقایان هم حکمیت خواهند کرد علی العجاله این ماده واحده چند چیز مهم دارد: یکی این است که میگوید پس از آزمایش بمجلس شورای ملی خواهد آمد البته تصدیق میفرمایند که اغراض واغلس مرده نمیشود مورد امتحان قرار داد....

یاسائی ـ بیست سال امتحان کردند.

بهبهانی ـ شما در موقع خودتان بفرمائید. یك تشکیلاتی بوده است و آن تشکیلات بهم خورده وحالا میخواهند یك تشکیلات جدیدی بیاورند البته چنانچه یك وزیر عدلیه یا یك هیئت دولتی میخواهد بگوید که من برحسب مسؤلیت خودم یك نظریاتی دارم وبعنوان اصلاحات یك اقداماتی خواهم کرد البته وکیل هم یك نظریاتی دارد و باید درآن نظریات شرکت داشته باشد و عمیقانه در صحت و عدم صحت آن نگاه کند و عقاید خود رابگوید. پس این یك موضوعی است که نمیشود باین فوریت عنوان و طرح شود. یکی دیگر این است که میفرمایند: مواد فعلی اصول تشکیلات و محاکمات و استخدام عدلیه مادام که بوسیله کمیسیونهای

www.iran-archive.com

فوق الذکر در ظرف چهار ماه پس از تصویب اینقانون تغییر نکرده بقوه خود باقی است . این کمیسیونها در ظرف این چهار ماه باید همه این تشکیلات و محاکمات و استخدام قضات و همه اینها را ترتیب بدهند . البته اگر آقای وزیر عدلیه نمیتوانند در اینجا عنوان کنند وجهۀ نظرشان روی چه قسمت است و چطور میخواهند تغییر بدهند البته در کمیسیون میتوانند نظریات خودشان را اظهار کنند . و این قسمت به یك نظر توافقی از کمیسیون به مجلس بیاید اینهائی را که میخواهند تغییر بدهند . یك تشکیلاتی را که از روی یك فکر ها و یك رویه ها و بلکه از روی امتحانات سابرین داده شده میگویند این تشکیلات غلط بوده است و باید بهم زد . یك کمیسیونی ولو اینکه مطلع هم باشد در خارج بنشینند بدون اینکه نظریۀ از آقایان وکلاء و نمایندگان جلب کنند یك تشکیلاتی بدهند یا اینکه یك قانون محاکماتی بنویسند این را در نظریۀ اول بدون اینکه بالاخره معلوم شود آن نظریه را که میخواهند اتخاذ کنند چیست نمیشود عمل کرد .....

عمادی ـ قید بصیر برای همین است . بصیر که میگویند برای همین است .

بهبهانی ـ ما هم خودمان را بصیر میدانیم . البته هرکس درمرتبه خودش خودرا بصیر میداند یکی دیگر قسمت آخر است . وازآن گذشته قانون استخدام و قانون محاکمات اصولی است مدونه و اینها همه یك ترتیباتی است امتحان شده اگر بخواهند اینها را بهم بزنند البته سوابق استخدام مردم هم در این قضیه بهم میخورد واین بهم خوردن سوابق استخدام مردم موجب مخالفت بایك قانون استخدامی است علاوه براین این قسمت آخرش که میگوید آقای وزیر عدلیه با کمیسیون مختار باشند از اشخاصیکه سابقه دارند باندازند انتخاب بکنند . مدتی زحمت کشیده شده قانون استخدام نوشته شده حالا این قانون استخدام را بچه موجب باید در اینخصوص الغاء کنند وبعد یك اشخاص بی سابقه را بیاورند در یك محاکماتی که البته تصدیق می کنید سابقه لازم دارد ؟ محاکمه ازچیزهائی است که سابقه لازم دارد یك اشخاص بی سابقه را بیاورند اعراض واموال وانفس مردم را بدست آنها بدهند صحیح نیست باین جهت بنده بافوریتش مخالفم و تصور میکنم که آقایان هم موافقت بکنند که این مادۀ واحده بکمیسیون عدلیه برود و در آنجا آقایان مذاکراتی را که لازم است دراین قضیه بکنند وراه نظر وترتیبی را که در نظر دارند آقای وزیر عدلیه برای اصلاح این امور در نظر بگیرند وبعد بیاورند بمجلس و اگریك روز دو روز یك هفته هم اینکار بتاخیر بیفتد بعد از این قضایائی که واقع شده چندان اهمیت ندارد .

وزیر عدلیه ـ بیاناتی که لزومی بتاخیر انداختن یه بکمیسیون فرستادن فرمودند چند قسمت داشت یکی این بود که این لایحه در دنبالۀ یك عملیاتی بمجلس آمده است که آن عملیات بنظر نمایندۀ محترم مخالفت باصول قانون اساسی داشته است . اگر اشاره باین مسئله نکرده بودند و در مجلس صحبت این نشده بود که یك وزیری یك کاری کرده است برخلاف قانون اساسی البته بنده وارد در مذاکرۀ آن عملیات ولو بطور اجمال نمیشدم ولی البته خود نماینده محترم به بنده حق خواهند داد که وقتی یك چنین عباراتی را فرمودند بنده از عمل برای اینکه هیچ اشتباهی بکسی نشود ازعملیکه ازروی یك نیت پاکی کرده ام (بعضی از نمایندگان ـ صحیح است) مدافعه کرده باشم چند کلمه عرض کنم ...

بهبهانی ـ دلیل میخواهد

وزیر عدلیه ـ بادلیل عرض میکنم . اولاً اگر درنظر آقا باشد قانون اساسی اظهار نمیکند که باید حکماً فلانقدر محکمه باشد فلانقدر تشکیلات باشداین تشکیلات وانمیشود کم وزیاد کرد میگوید قاضی را نمیشود منفصل کرد مگر بحکم قانون . بنده کاری که کرده ام عبارت بوده است ازانحلال تشکیلات عدلیه یکشهر . کاریست که

مکرر در این مملکت سابقه داشته . با اینکه عده محاکم را کم وزیاد کرده اند یا اینکه اصلاً تشکیلات یك شهر را منحل کرده اند فقط در اینجا یك مسئلۀ هست که باید این را عرض کنم وزود هم از این قسمت بگذرم (چون با ارادتی که خود آقا میدانند بنده بایشان دارم البته نمیخواهم در این قضایه وارد یك مباحثاتی بشوم که خیلی طولانی بشود) و آن این است که فرمودند نمی دانم از روی چه نظری اینکارشده . غرض را از مردم بپرسید . از همه بپرسید . از هر کسیکه میخواهید بپرسید . از این شهر بپرسید .....

بعضی از نمایندگان ـ صحیح است

بهبهانی ـ ولو مردم موافق باشند جهت قانونی لازم دارد

وزیر عدلیه ـ بنده با اطلاع خودتان بشهادت خودتان میل نداشتم وزیر عدلیه بشوم . بنده تمام این مسائل و مسائلی را که ممکن است بعد پیش بیاید پیش بینی میکردم بنده می دانستم این عدلیه که از اول مشروطیت که مردم آمدند خواستند کاری بکنند و پدر محترم شما بانی آن بود برای این بود که عدالت خانه درست کنند همین مشروطیت از روزیکه آمد و پایه عدالتخانه را خواست بزمین بگذارد از آنروز تا بحال یك تشکیلاتی شد وکارها یك ترتیبی شد و امور بیك شکلی جریان پیدا کرد که مردم همه ناراضی وهمه مایوس وهمه بدبخت وبیچاره شدند (بعضی از نمایندگان ـ صحیح است)

وباوجود اینها بنده میدیدم همینطور میماند، خوب چرا میماند ؟ یك چیزی را که همه برخلاف آن بودند چطور باقی مانده ؟ برای اینکه بنده میدانستم یك اشخاص مؤثر ویك اشخاص متنفذ ازآن اساس تقویت میکنند حمایت میکنند وای بحال آن کسی که تهور بخرج بدهد ودست به آن اساس بزند بنده اینها را میدانستم بهمین جهت بود که بنده نمیخواستم وارد اینکار بشوم بالاخره عجالةً کاری است شده آنروز که بنده اینکار را قبول کردم پیه همه صحبت ها همه تهمت ها همه حرفها همه مخالفتها و همۀ چیز هائی را که ممکن است دنبالۀ آنها بیاید به تن خودم مالیدم ...

عمادی ـ هیچ تهمتی نیست

وزیر عدلیه ـ بنده نشستم . فکر کردم وراهی برای صلاح این قوه و ترتیب این دستگاه ندیدم مگر اینکه اساساً بگویم عجالةً این تشکیلات منحل و روی یك اساس دیگری یك بنائی بگذاریم ومدعی هستم که اگر سنك جلو پای بنده انداخته نشود .

اگر بطور مستقیم یا غیر مستقیم به بنده مخالفت نشود اگر به یك روح صمیمانۀ زیر بنای این کسی که آمده است ویك چنین مسؤلیتی را روی دوش خودش گذاشته است بگیرند .

اگر به فکر اصلاح کمك نشود بنده مدعی هستم که آنوقت باندازۀ که مصالح موجوده در این مملکت اجازه میدهد باندازۀ که هر کس نگاه کند بگوید بهتر از این نمیشد ساخت . چون خدای من شاهد است و بهتر چه تصور کنید پیش من مقدس است من به یك نیت پاکی میخواهم یك کاری کنم نه نظر خصومت است و نه ملاحظه ازهیچکس و میخواهم یك کاری کرده باشم که هم به مملکت خدمت کرده باشم و اگر نتوانم بلکه نظر شخصی ام این است که یك نیك نامی هم ازبرای خودم تحصیل کرده باشم و این نظری بود که بنده را وادار باینکار کرد وپیش ازاین بنده وارد این قسمت نمیشوم فرمودند اینجا نوشته شده که بعد ازآزمایش وامتحان درعمل مجلس پیشنهاد می شود وصحبت کردند از مسئله تشکیلات که خوب چندین سال تجربه شده حالا تازه بگویند بداست؟ بله بله بنده میخواهم این کفررا بگویم وبگویم این تشکیلات غلط است سر من را باید برید ؟ میفرمایند بعد از چند سال تجربه میگویند غلط است . بلی بعد از تجربه معلوم شده است که غلط است اگر از اول معلوم بود غلط است که این کار را

www.iran-archive.com

نمی کردند پس از چند سال تجربه معلوم شده است که این تشکیلات بااوضاع و احوال مملکت ما تناسب درستی ندارد . اما اینکه فرمودند اموال مردم را نمیشود مورد آزمایش قرارداد اموال مردم مورد خیلی چیزهای دیگر گذاشته شده است . و ما نباید تابحال گذاشته باشیم . بعلاوه اینها قسمتهائی است که باید درخود ماده داخل این مذاکرات شد وراجع بفوریت نیست و بعقیدهٔ بنده بیش ازاین راجع باین قسمت نباید صحبت کرد میفرمایند مسئله مهم است وباید برود بکمیسیون عدلیه و درآنجا مشاوره شود . بنده هم کاملاً تصدیق دارم مسئله مهم است ولی بدبختانه ناچاره ازآقاخواهش کنم درعین اینکه میدانم خواهش مرا نخواهندپذیرفت وهمچنین ازسایر آقایان که امروز دو فوریت را تصویب بفرمایند بجهة اینکه امروز باید اینکار بگذرد ومعلوم شود که بایدیك کاری بکنیم یاخیر و بالاخره آخر مردم هم یك کاری بااین عدلیه دارند این دستگاه بسته . مردم هم معطل تا این مسئله برود بکمیسیون و جلسهٔ کمیسیون اکثریت پیدا بکند یانکند . چه بشود خلاصه یك ماه دو ماه طول بکشد و بنده هم مسؤل این وضعیات باشم آنوقت بگویند (این بود) خوب معلوم است . بنده هم نمیتوانم این ترتیب را قبول کنم و تمنی می کنم از آقایان که مذاکرات در این خصوص را بیش ازاین طول ندهند ولطف بفرمایند و همین امروز رای بدهند و مجلس در این موضوع تکلیف را معین کند و امیدوار هستم که اگر آقایان موافقت بفرمایند کاری بکنم که اسباب بی آبروئی خودم نباشد

جمعی از نمایندگان ــ مذاکرات کافی است .

آقا سید یعقوب ــ بنده مخالفم

رئیس ــ نسبت بکفایت مذاکرات مخالفید

آقا سید یعقوب ــ بلی

رئیس ــ بفرمائید

آقا سید یعقوب ــ بنده چون اجازه ندارم وارد در اصل مسئله بشوم ولی صبح هم خدمت آقای وزیر عدلیه عرض کردم که بنده خودم را حقیقةً سر پل صراط می بینم این مسئله واقعاً کار مشکل وسختی است ولی بنده خواستم در اطراف این موضوع صحبت بشود ومخالف وموافق بیشتر از این صحبت بکنند که زمینهٔ مطلب در دست بیاید ومعلوم شود که چه نظریاتی است وبمحض اینکه یك نفر مخالف اظهاری کرد و آقای وزیر عدلیه هم صحبت کردند نگوئیم مذاکرات کافی است .

عمادی ــ دراصل ماده مخالفتان را بفرمائید .

رئیس ــ رای گرفته میشود بکفایت مذاکرات آقایان موافقین قیام فرمایند .

(اغلب قیام نمودند)

رئیس ــ اکثریت است . پیشنهاد شده است که بفوریت قسم اول یا ورقه رای بگیریم .

(دو فقره پیشنهاد بشرح ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد می کنم فوریت اول یا ورقه رای گرفته شود . شیروانی . احتشامزاده ، دشتی ، محمود رضا . کی استوان

بنده پیشنهاد میکنم راجع بفوریت اول یا ورقه اخذرأی شود . شریعت زاده . دکتر سنگ ، دادگر . حائریزاده دیوان بیگی .

رئیس ــ رأی گرفته میشود یا اوراق بفوریت قسم اول یعنی یك شوری . آقایانی که تصویب می کنند اوراق سفید خواهند داد و کسانی که رد می کنند اوراق کبود (اخذ آراء بعمل آمده نتیجه بترتیب ذیل حاصل گردید)

ورقه سفید علامت قبول ۶۹ ورقه کبود علامت رد ۳

رئیس ــ عدهٔ حضار صد و یك با شصت و نه رأی تصویب شد فوریت قسم دوم مطرح است . آقای آقا سید یعقوب .

آقا سید یعقوب ــ خود مجلس شاهد است که دراین مسئله راجع باوضاع مختل عدلیه بنده شرح مفصلی در

اینجا عرض کردم و حقیقة در موضوع ترتیبات عدلیه باندازهٔ آنروز صحبت کردم که بعضی از نمایندگان محترم در اینجا به بنده نوشته بودند که راجع بمحاکم صحبت نکنید که شاید بعضی چیزها واقع نشود . ولی بینی و بین الله از هر جهت باعث نگرانی بود و از آنطرف هم چون بنده سابقهٔ ارادت بآقای داور (وزیر عدلیه) دارم و در دورهٔ چهارم و پنجم هم مخصوصاً در یك فراکسیون بودیم نظر ایشان را بینی وبین الله تصدیق میکنم و حقیقةً خودم را در اینموضوع متحیر میدانم و قلب بنده میلرزد که الان مجلس یك رأی بیك مادهٔ که آقای وزیر عدلیه پیشنهاد کرده اند بدهد و اینماده مطرح شود و از مجلس بگذرد و بینی و بین الله از یك دفعه خواندن بنده درست ملتفت نشدم . طبع و توزیع هم که نشده واین لایحه ای که دادند خطی بود ولایحه را بنده ندیده ام و حقیقة نمیدانم اینماده بچه ترتیب تنظیم شده و اختیارات تا چه اندازه است و مطلب چیست ؟ و حقیقةً بنده یکی ازکار های خیلی اساسی و واجب میدانم که قوهٔ قضائیه ما بهتر و اکمل و بالاتر ازاین بشود که بیشتر ازاین عدلیه ما مورد حمله واقع نشود و بیش از این هم مورد طعن و ضرب مردم واقع نشویم . بنده این را فوز عظیم میدانم و امیدوارم آقای داور وزیر عدلیه موفق بشود که یك خدماتی بکنند ولی این جور طرح آوردن را گمان نمیکنم صورت خوبی داشته باشد وتصور میکنم خود آقای وزیر عدلیه هم با بنده موافقت بکنند و از اکثریت مجلس هم که همه اش بی دریغ تصدیق می کنند بنده تقاضا میکنم که این جور نباشند یك طرحی یا یك لایحه ای آمده است بمجلس درست است که یك بنائی خراب است بنده هم تصدیق میکنم که این بنا بقدری خراب است است که فوق اوتصور نمیشود ولی مملکتی که شوروی واقع شد برای چیست ؟ اگر مملکت استبدادی است بامر یکنفر تمام زیر وزبر بشود ولی مملکت شوروی است برای اینکه مسئله را بیشتر تحت شور قرار بدهیم . بنده اگر بخواهم عرض بکنم میگویند یکنفر ست ومخالف است بله مخالفم ولی مجلس که کاملاً بااین وزیرعدلیه موافقت دارد ومیخواهد ازاو تقویت کند بنده هم این وزیر عدلیه را آدم بی غرض میدانم ومیل هم دارد یك خدمتی بکند ولی میل دارم که این لایحه تحت شور بیاید ولااقل طبع وتوزیع بشود وفاروز یکشنبه مجلی باشد که در آن مطالعه بشود زیرا حقیقةً بنده مفاده را ندیده ام فقط آقای امیر تیمور یکدفعه ماده را خواندند و چون حکومت شوروی است لله خوب است صبر کنید . بنده نمیخواهم بدولت حمله کنم فقط درد کار را عرض میکنم . قوهٔ قضائی است جوان آمده و دامن همت برکمر زده ومیخواهد این قوهٔ قضائیه را درست کند و بنده هم میخواهم دراین عقیده شریك ایشان باشم ولی عرض میکنم که این ماده را خوب است طبع وتوزیع کنند وبرای روز یکشنبه مطرح شود تا بابصیرت تمام همه من در رای دادن شریك باشیم .

دکتر سنگ ــ سوادش را خدمتتان میفرستیم .

آقاسید یعقوب ــ آقا اجازه بدهید بنده عرض خودرا بکنم صحبت شما همان آرائی است که همیشه میدهید وبرمن غلبه دارید . بنده عرض میکنم بطوریکه خودتان هم تصدیق دارید یك مردی وارد میدان مبارزه شده است این میدان مبارزه بزرگی است و حقیقة کار مشکلی است واین شخص پیشقبلان لازم دارد وپیشقبلانان اورای میدهند ولی مقصود این است که طوری نباشد که فردا اورا متزلزل کنند .

بنده وقتی که رای بدهم دیگر ممکن نیست اگر سرم را ببرند از رای خودم برگردم بنده صبح رای نمیدهم و عصری برگردم بنده میخواهم بابصیرت و مطالعه این کار بگذرد و در اصلاح عدلیه شریك داور باشم از اینجهة تقاضا دارم که اکثریت مجلس موافقت بفرمایند با این استدعای من که این لایحه طبع وتوزیع شود وبرای روز یکشنبه مطرح شود که ما هم که مخالف هستیم شاید

www.iran-archive.com

بتوانیم در این موضوع موافقت کنیم .

این بود عرایض بنده چون اینها یك مسائلي است که‌حقیقةً مهم است ومحتاج بنظر کردن است واینماده وتبصره را یکدفعه قرائت کردن مطلب حل نمیشود . حکومت حکومت شوروی است ونظر اکثریت درامور شرط است ، بنده بهیچوجه مخالف با اصلاح عدلیه نیستم خدا کند یك همچو روزی را که عدلیه اصلاح شود به بینم . معروف است گفتند کور از خدا چه میخواهد گفت دو چشم روشن البته عدلیه باید خوب شود ، در اینجا بنده بآقای رئیس الوزراء بگویم آقا دنیا کاپیتولاسیون ندارد و ما بچه مناسبت باید کاپیتولاسیون داشته باشیم ؟ بنده اینجا فریاد خواهم زد و خواهم خواست همینطور که چینی ها بضرب شمشیر کاپیتولاسیون را پایمال کردند ما هم باید از بین ببریم . ما تا کی باید دچار این ننگ باشیم و تا کی باید ایران دچار این ننگ باشد که قضاوت خارجه درمملکت ما باشد بنده ازخدا میخواهم که یك روزي عدلیه اصلاح شود .

بعضی از نمایندگان ـ صحیح است

وزیر عدلیه ـ بدون تعارف بنده میخواهم نسبت بسهم خودم از آقاي آقا سید یعقوب تشکر کنم . واقعاً این قبیل مذاکرات تنها چیزي است که علاوه برارادهٔ و فکر خود آدم ممکن است شخص را تشویق بکنند و کمك بکنند که بگراهی را که انسان میخواهد بروند اورا تعقیب و دنبال بکنند و البته از سابقه ایشان در آزادی خواهی غیر از این چیز ها انتظار نباید داشت . بنده هم در اساس قضیه که فرمودند باید مشورت و مطالعه کرد حرفی ندارم ولي از طرف دیگر بآن ملاحظه ای که بنده میکنم میخواهم از ایشان خواهش کنم واین ورقه را که موجود است الان خدمتشان خواهم داد تا او را درست ملاحظه بفرمایند و با آن هوش تندی که ایشان دارند همین چند سطري که اینجا است الان ممکن است ملاحظه بفرمایند سایر آقایان هم که مطالعه فرموده اند و بگذارند همین امروز تکلیف این قضیه معلوم شود

رئیس ـ آقای یاسائی

یاسائي ـ موافقم

رئیس ـ آقای افسر .

افسر ـ بنده توضیحی میخواهم اجازه میفرمائید؟

رئیس ـ راجع بفوریت است

افسر ـ بلی بنده ماده را درست ملتفت‌نشدم توضیحی میخواهم

رئیس ـ دخالت در فوریت دارد ؟

افسر ـ بلی دخالت در رای بنده نسبت بفوریت دارد

رئیس ـ بفرمائید

افسر ـ در اینجا که نوشته شده است مستخدمین تازه خواهند آورد هیچ اشاره نشده است که بامستخدمین سابق چه خواهند کرد ، دیگر اینکه این قانون را که میخواهند در آن آزمایش کنند استیناف و تمیز خواهد داشت یا نه محکمه ساده خواهد بود ؟ خوب است اجمالا یك توضیحی بدهند که مرا مستحضر فرمایند چون اگر اینطور باشد بنده فوری نمیدانم و عقیده ام این است که باید دو شور بشود و بکمیسیون هم برود و اگرغیر ازاین باشد بنده هم موافقم

رئیس ـ گمان نمیکنم این مسئله در فوریت مداخله داشته باشد .

آقای یاسائی

یاسائی ـ سؤالاتی را که آقاي افسر فرمودند چند قسمت بود یکی اینکه این اشخاصی را که بدون سابقه دعوت می کنند آن اشخاص سابق را چه خواهند کرد ؟ بعد از مسابقه و امتحان البته اگر اشخاص سابق بدرد

قضاوت خوردند که میمانند و الا در قسمتهای اداری عدلیه مشغول خدمت خواهند شد . شغل منحصر به تشکیلات قضائی و محکمه نیست . ما مخصوصاً بمرکه ها ومستنطقین را قاضي نشناختیم . شعبه های ثبت اسناد داریم . کارها و ادارات دیگر است که ممکن است بآنها آن کارهارا بدهند قسمت دیگر که فرمودند این بود که در تشکیلات محاکمي که میدهند استیناف و تمیز دارد یا خیر ؟ این مسئله در قانون اساسی پیش بیني شده است و یك ماده صریحاً هست که درمراکز ایالات محاکم استیناف تشکیل میشود این بدیهي است . منتهي تشکیلات بسیط تر خواهدبود مثلا الان محکمه استیناف چهار تا عضو دارد در آتیه شاید کمتر از چهار عضو بشود الان در طهران چهار پنج محکمه است . آنوقت شاید یکی برود کرمانشاه ویکی برود به بوشهر واز این قبیل اصلاحات وجرح و تعدیلها بشود . زمینه و متن مطلب همان است منتهی یك اصلاحاتی که بنفع مردم خواهد بود بعمل خواهد آمد یك مسئلهٔ دیگر که آقای آقاسید یعقوب فرمودند (وبنده هم ازایشان تشکر میکنم وهمه فرما بشاتشان هم موافقت بود) راجع باینکه حکومت شوروی است . باید خدمتشان عرض کنم که اگر این لایحه (یعنی مادهٔ واحده) را بخوانند ملاحظه خواهند فرمود که در آنجا مخصوصاً قید شده است : کمیسیونهائی تشکیل میشود ـ وهمین معنی شوروی است . یعني بشور اشخاص بصیر یك کمیسیونهائی برای اصلاح قانون محاکمات وبراي اصلاح قانون تشکیلات عدلیه وبرای قانون استخدام قضات معین میشود یك کمیسیون برای اصلاح قانون محاکمات . یکی برای اصلاح قانون تشکیلات ویك کمیسیون برای قانون استخدام قضاة و این سه چهار کمیسیون می نشینند و اصلاحاتی که در قوانین لازم است میکنند و انشاءالله موافقتی درکار حاصل میشود و هیچ نگرانی هم ندارد .

بعضی از نمایندگان ـ مذاکرات کافی است .

بهبهاني ـ بنده مخالفم ،

رئیس ـ بکفایت مذاکرات مخالفید ؟ بفرمائید

بهبهانی ـ بنظر بنده مطلب خیلی مهم تر ازآن است که بایك مذاکرات جزئی درش رأی داده شود . بالاخره یك ماده را که فقط یکنفر از وزراء یاقای آقاسید یعقوب دادند و سایر آقایان نمایندگان هیچ ندیده اند ونسنجیده اند . مجلس دریك همچو مسئلهٔ که بالاخره زیر و رو کردن یك عدلیه که مرجع امور مملکت است میخواهد دخالت بکند ویك رای بدهد بنده تصور میکنم بهتر این است که اکثریت اقلاً اجازه بدهند که مخالفین حرفهای خودشانرا بزنند وبعقیدهٔ بنده اینطورکه یکنفرموافق ویکنفر مخالف حرف بزنند ورأی گرفته شود کار خوبی نیست .

رئیس ـ رأي گرفته میشود بکفایت مذاکرات .

آقایانیکه مذاکرات را کافي میدانند قیام فرمایند

(اکثر برخاستند)

رئیس ـ تصویب شد . پیشنهاد شده است باورقهٔ رأی گرفته شود قرائت میشود .

(دوفقره پیشنهاد بشرح ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد میکنم که بفوریت دوه رأي با ورقه گرفته شود . نوبخت ـ جوانشیر ـ حائری زاده ـ فرشی

پیشنهاد میکنم راجع بفوریت ثانی باورقه اخذ رأی شود . شریعت زاده . دکتر سنك . دادگر دیوان بیگی . حائری زاده .

رئیس ـ آقای دکتر مصدق

دکتر محمدخان مصدق ـ بنده در اصل موضوع عرض داشتم .

رئیس ـ در موقعش اشاره خواهید فرمود . رأي گرفته میشود بفوریت قسمت دوم با ورقه . آقایانی که موافقند اوراق سفید خواهند داد .

(اخذ و استخراج آراء بعمل آمده نتیجه بقرار ذیل حاصل شد)

www.iran-archive.com

اوراق سفید علامت قبول ۷۳ ورقه کبود علامت رد ۳
رئیس -- عده حضار ۹۹ با کثریت ۷۳ رای تصویب شد
اصل ماده مطرح است . ماده واحده قرائت میشود
(بشرح آتی خوانده شد)

ماده واحده - وزیر فعلی عدلیه مجاز است بوسیله کمیسیونهائی مرکب از اشخاص بصیر موادی راجع باصلاح اصول تشکیلات و محاکمات و استخدام عدلیه تهیه و بموقع اجرا بگذارد تا پس از آزمایش در عمل بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید .

کمیسیونهای مذکوره چهار ماه پس از تصویب این قانون منحل میشوند (مواد فعلی اصول تشکیلات و محاکمات و استخدام عدلیه مادام که بوسیلهٔ کمیسیونهای فوق الذکر در ظرف چهار ماه پس از تصویب این قانون تغییر نکرده بقوه خود باقی است)

نبصره - وزیر فعلی عدلیه میتواند اشخاصی را که لازم میداند اعم از اینکه سابقه استخدام دولتی داشته باشند یا نه برای مؤسسات اداری و محاکم عدلیه انتخاب نموده مؤسسات و محاکم را از آن اشخاص دائر نماید

این اعتبار برای مدت چهار ماه از تصویب این قانون است

رئیس الوزراء - حسن وزیر عدلیه - داور

رئیس -- آقای بهبهانی .

بهبهانی - مذاکراتی که اینجا میشود در ترتیب این قانون و فوریت این قانون و ضمناً تصدیق عملیات سابقه هم میشود . اینها روی اصل اصلاحات است و البته این مطلب مسلم است چنانچه همه آقایان هم شاید موافق باشند که عدلیه محتاج بیک اصلاحاتی است و بنده هم در اینباب مخالف نبودم و کاملا معتقدم که عدلیه محتاج بیک اصلاحاتی است ولی اختلاف نظر درطریق اصلاح است

آقای وزیر عدلیه میفرمایند این اصلاح را صلاح دانستم و کردم بملاحظه اینکه مردم تصدیق میکردند باینکه عدلیه اصلاح لازم دارد . بنده هم تصدیق میکنم ومردم هم تصدیق میکنند باینکه باید عدلیه اصلاح شود ولی باید قوانین موضوعه و اصول قانون اساسی را در نظر داشت که راه اصلاح عدلیه بوسیله انحلال عدلیه است ؟ یا اصلاح عدلیه باید بموجب قانون و ترتیبات قانونی باشود ؟ فقط خواستن بنده یا مردم یا وزیر عدلیه کافی نیست برای انحلال عدلیه . چرا ؟ برای اینکه بنده تصور میکنم انحلال عدلیه موجب قانونی میخواهد و علاوه بر اینکه در قوانین جاریه هیچ بابی موجب اشاره نشده یک اصولی از قانون اساسی و یک موادی از مواد قوانین جاریه را من بر خلاف این انحلال میدانم . اگر بنابود فقط خواستن مردم یا محتاج بودن باصلاحات کافی باشد البته تصدیق میکنند بعد از آنکه مردم اعلیحضرت بهلوی را خواستند ممکن بود بدون آنکه تشکیل مجلس مؤسسان بشود و نظر حافظه و نظر حفظی نسبت بقانون داشته باشند بگویند من شاهم دعوی نبود که این همه ترتیبات قرار بدهند ، این همه زحمت ها که کشیده شد برای این بود که قانون دست نخورد . قانون اساسی یک قانونی است که همه ماها ملتزم شده ایم شرعا وعرفا محفظ آن . البته تصدیق میکنند که عدلیه یکی از اساس و اجزاء اساسی مشروطیت است و اساس مشروطیت جزءً وکلاً تعطیل بردار نیست انحلال عدلیه تعطیل یک قوهٔ ازقوای مملکتی است . انحلال عدلیه تعطیل اساس مشروطیت است و اینکه آقایان اینجا اسبت میدهند و میگویند این مسئله سابقه دارد . بنده تصور میکنم هر سابقه که بر خلاف اصول قانون اساسی باشد یا بر خلاف ماده از مواد قوانین جاریه باشد بر خلاف است و مشروعیت قانونی ندارد ومادام که این قوانین بقوت خود باقی هستند نمیتوان اساس مشروطیت را متزازل وتعطیل کرد . اساس مشروطیت بر حسب مواد قانون اساسی که همه ماها به حفظ آن قسم خورده ایم جزءً وکلا تعطیل بردار نیست چه رسد باینکه منحل شود . البته تصدیق میفرمایند که

انحلال بالاتر از تعطیل است این اولا و ثانیاً اینکه فرق است بین ولایات و مرکز . اگر در یک جائی عدلیه موافق قانون یا مخالف قانون تعطیل شده باشد این مربوط به مرکز نیست . . .

عمادی -- ولایات با مرکز چه فرقی دارد!

بهبهانی -- دارم عرض میکنم . اگر اجازه بفرمائید عرضم را بکنم ممکن است بعد تصدیق یا تکذیب بفرمائید اولا اگر عدلیهٔ یک جائی را منحل بکنند یا اینکه تعطیل نمایند جلوی محاکمات مردم ومرجعیت مردم گرفته نمیشود چرا ؟ برای اینکه بر حسب قوانین جاریه میتوانند دعاوی و تظلمات که دارند به عدلیه نزدیکتر رجوع کنند ولی در مرکز اینطور نیست . وقتی عدلیه مرکز را از بین بردند جمیع محاکم عدلیه ازاستیناف و تمیز وابتدائی و صلحیه ازبین میرود . اساس مشروطیت یک پایهٔ بزرگش روی قضاوت و قوه قضائیه است و در عرض دو قوهٔ دیگر است و حاکم بر دولت و بر وزراست وقتی این قوه از بین رفت آنوقت آن ماده از قانون اساسی که میگوید :

اساس مشروطیت جزءً وکلا تعطیل بردار نیست معنیش چیست ؟ از انطرف فرق است بین تعطیل عدلیه یک جائی و انحلال عدلیه . چون گاهی شنیده میشود که میگویند روز های تعطیلی چطور عدلیه نیست ؟ ممکن است ده روز عدلیه تعطیل باشد . این صحیح است امانه تعطیل غیر از انحلال است فرق اینجا است که یک مدعی عمومی محکمهٔ دیوان عالی تمیز ولو اینکه تعطیل هم بشود در موقع تعطیل هم حق دخالت در کار دارد . شب هم که مدعی العموم توی رختخوابش میخوابد مدعی العموم است روزهم که توی محکمه میآید مینشیند مدعی العموم است ، پس اگر یک جائی جنحه یا جنایتی اتفاق بیفتد و لو اینکه عدلیه هم تعطیل باشدمدعی العموم میتواند دخالت کند ولی وقتی که عدلیه منحل شد این حیثیّت از او گرفته میشود اینجا است که اساس مشروطیت تعطیل شده است در قانون یک اقتداراتی برای هیئت مقننه و هیئت قضائیه و هیئت مجریه قائل شده اند و البته آقایان تصدیق می فرمایند که قواء و استقلال و حاکمیت قوهٔ مقننه بالاتر از دو قوه دیگر است و بعد از آن یک استقلال و حاکمیتی برای قوهٔ قضائیه هست . چرا این دوقوه را باین درجه اختیار داده اند ؟ در روزیکه این قانون نوشته شده است یک قوه و خویش و یک سابقهٔ با اعضاء عدلیه یا با وکلاء مجلس که نداشته اند ! این اقتدار لازمهٔ این دوقوه بوده است . برای اینکه قوهٔ مقننه باید من جمیع جهات و حیثیات آزاد باشد تا بتواند عقاید خودش را آزادانه بگوید . قوه قضائیه هم در قسمت محاکمات مردم و حکومتی که می کند شریک است باو . پس قوه قضائیه باید بجمیع الجهات آزاد و مستقل باشد و اگر ملاحظه بفرمائید چه در قانون اساسی و چه در قوانین جاریه یک استقلال فوق العاده برای این دو قوه قائل شده اند که آن استقلالی که برای این دوقوه است برای قوه مجریه نیست . بلکه قوه قضائیه را حاکم قرار داده اند بر قوه مجریه و قوه مجریه این حکومت را با قوهٔ قضائیه ندارد و نباید هم داشته باشد برای اینکه قوه قضائیه باید آزاد باشد زیرا اگر یک قاضی بترسد از اینکه اگر من بر وفق نظر خودم آزادانه عقیده خودم را بگویم مورد نظر فلان وزیر یا فلان بالاتر یا فلان هیئت دولت واقع میشوم هرگز نمیتواند برویه آزادی در حقوق مردم فصل خصومت کند . بلی بنده هم میخواهم عرض کنم که قوه قضائیه باید اصلاح شود ولی البته آقایان در نظر دارند که در قوانین جاریه برای اصلاح قوه قضائیه یک پیش بینی هائی شده است وبهتر این بود که آقای وزیر عدلیه یا هیئت دولت حاضره بطریق قانون جلوی این بی قانونی را میگرفتند . اولا محکمه انتظامی بود . ممکن است آقای وزیر عدلیه بفرمایند این محکمه انتظامی فایده نداشت و اجزایش خوب نبودند بسیار خوب این اعمال قوهٔ کدر مسئله انحلال عدلیه کرده اند این اعمال قوه را در انحلال محکمه انتظامی

www.iran-archive.com

میکردند ومحکمه انتظامی صحیحی تشکیل میدادند و هریك از قضات واشخاصیکه مظنون ومتهم بودند درتحت محاکمه می کشیدند وبحکم محکمه وقانون آنهارا منفصل میکردند که دیگر جای حرف هم باقی نباشد . . .

عمادی ـ دوسال طول می کشید

بهبهانی ـ هر چقدر هم طول بکشد باید حفظ اصول قوانین را کرد . باید قانون اساسی را که ما برای حفظ آن قسم خورده ایم تعطیل ونقض نشود .

بعضی از نمایندگان ـ نقض نشده است

بهبهانی ـ اشتباه می کنید ! اساس مشروطیت که جزأ وکلاً تعطیل بردار نیست چیست ؟ اساس مشروطیت سه قوه است : قوه قضائی ، قوهٔ مقننه ، قوهٔ مجریه و در حکومت مشروطه برحسب قانون این سه قوه از متولدات ملت است . ملت این سه قوه را درعرض همدیگر تاسیس کرده منتهی قوهٔ مقننه را بالمباشره افراد ملت تشخیص میکنند . رأی میدهند ، رای میگیرند ، آراء خوانده میشود وهرکس اکثریت داشت وکیل میشود وباین قوه مقننه اجازه داده شده است که قوه قضائیه تشکیل کند از راه تدوین مواد قانونی که آن مواد قوه قضائیه را تشکیل میدهد وبالاخره هیئت مجریه را هم قوه مقننه تشکیل میدهد و در هرحال این سه قوه در عرض هم میباشند و اساس مشروطیت که جزئاً وکلا تعطیل بردار نیست عبارت از این سه قوه است ولا غیر . پس همانطور که عرض کردم بهتر این بود که آقای وزیر عدلیه بیایند و وارد شوند در اینکه اصلاحات این قضایارا بطور قانون و از راه قانون بکنند . اولا محکمه انتظامی تشکیل بشود ثانیاً محکمه انتظامی را کافی نمیدانستند و نظری در تشکیلات داشتند یك قوانینی برای تشکیلات جدید چنانچه در نظرشان هست میآوردند به مجلس ومجلس هم همانطوریکه می بینید عاشقانه چیزیرا که در نظر گرفته اند اصلاح عدلیه است و سایر چیز هارا فراموش کرده اند ممکن بود در آن موقع هردو جهت را در نظر بگیرند و با آقای وزیر عدلیه موافقت بکنند یا با دولتی که طرف اعتماد مجلس است موافقت بکنند و آن قوانین را که میآوردند میگذراندند آنوقت یك بنای غیر صحیحی را (که بنده هم تصدیق دارم) خراب میکردند و این بنای صحیح را بجایش درست میکردند ، آنرا بر میداشتند و این رابجایش میگذاردند . میگویند بنای عدلیه خراب بود من هم تصدیق دارم ، تصدیق بنده هم این است که محتاج باصلاحات بود تصدیق ایشان هم روی همین قسمت است که محتاج باصلاح بود ولی بنای عدلیه ، یك بنای خرابی را یك بنای نا صحیحی را ، یك بنائی که علی العجاله یك اساسی دارد و یك کاری میکند آن بنا را برداشته اند و بانتظار یك امر موهومی که هیچ نمیشود تصور کرد آن بنائی که ایشان میسازند بعد از امتحان چطور در میآید و اساساً تصور نمیکنم آن بنا از روی یك نظریه طرفی ساخته شود . چون نمیدانم از این اشخاص صالح که ایشان در نظر دارند که را قصد کرده اند و که را خواهند آورد و اشخاص صالحی را که ایشان در نظر دارند شاید در مجلس شورای ملی نمیتوانند بگویند بنده پیشنهاد کردم که بروند بکمیسیون چون در کمیسیون می توانند اشخاصی را بگویند و در کمیسیون ممکن بود نظر وخیال خودشان را بگویند . اشخاص صالح ممکن است یك عده‌ای بنظر بنده بیاید و بنظر ایشان یك اشخاص دیگری و هر فرد از آقایان نمایندگان ممکن است کسانی در نظرشان صالح باشند وبالاخره بنده نمیدانم این اساس نیمهٔ کاره را که برداشتند بامیدواری کدام اساس مستحکم محکمی ما رای بدهیم . البته آقایان تصدیق خواهند کرد که وقتی که یکمنزلی خرابه باشد ولی قابل سکونت باشد و فی الجمله قابل حفظ اموال باشد نباید آنرا خراب بکنند در صورتیکه هیچ چیزی را هنوز بجای آن در نظر نگرفته اند و میخواهند فکر بکنند که چه چیزیرا جای آن بگذارند و بر حسب تصدیق خودشان بموجب همین شرحی که درماده واحده نوشته اند هیچ نمی

توانند تصدیق کنند که آن موادی را که مینویسند باشکیلاتی را که میدهند بهتر ازاین تشکیلات باشد زیرا مینویسند : ما آزمایش میکنیم و بعد از آزمایش بمجلس میآوریم . این معلوم است اگر آزمایش کردند . . .

عمادی ـ همچو نیست .

بهبهانی ـ نوشته اند . همچو نیست ؟ میگویند ما آزمایش میکنیم و بعد از آزمایش بمجلس می آوریم . خیلی خوب آزمایش کردند ودیدند که یك بنای صحیحی نیست آنوقت آن بنای ناقص را بمجلس میآورند ؟ خیر نخواهند آورد البته درآن هم باید جرح و تعدیل کنند آنوقت دراینجا نوشته اند ششچهارمده گر آن اساس مؤسس نشد آن تشکیلات سابق بقوه خودش باقی است در اینصورت بنده هیچ نمیتوانم تصدیق کنم بهینکه اولاً یك تشکیلاتی که سالها دراین مملکت مؤسس بوده ، سالها در این مملکت جاری بوده قریب هزارماده برای آن تشکیلات نوشته شده و آن مواد بموقع اجرا گذاشته شده وآزمایش شده وبالاخره اینهارا بدون هیچ سابقه تصدیقی از طرف نمایندگان ، اقلاً آقایان تصدیق می کنند که معوق گذاشتن این تشکیلات عدلیه و اینهمه قوانین ومواد قانون عدلیه که تعطیل شده بتصدیق مجلس نشده اینقدرش که قدر مسلم است که آقای وزیر عدلیه همه اینها را تعطیل کرده اند بدون اینکه هیچ مراجعه‌ای بمجلس بکنند یا اینکه ازمردم بپرسند یا اینکه بنده هم عاشق اصلاحات عدلیه هستم یا اینکه آقایان هم عاشق باصلاح عدلیه هستند آخر فکر کنید که یك اساس مؤسس و جاری را بچه قانون حق دارند تعطیل کنند ؟ ما هنوز تصدیق بمعوق ماندن این مسئله نکرده ایم که حالا بگوئیم اگر کمیسیون نتوانست کاری بکند تشکیلات سابق باز بقوه خودش باقی است و مادام که آقایان توجه نکنند وحقیقةً اززوی یك فکرو رویه ویك نظری راجع بدر نظر گرفتن اصلاحات عدلیه باموافقت قانون و بی تصدیق قانون و موافقت مواد و اصول قانون اساسی اتخاذ نکنند بنده نمیدانم چه صورتی پیدا خواهد کرد بلی البته در اینصورت بنده هم موافقم که اینکار را بکنند . دیگر اینکه اینجا مینویسد از اشخاص صالح این کمیسیونها تاسیس میشود وبعد از آنکه یك نظریاتی گرفتند آن نظریات را بتوقع آزمایش میگذارند بعد به مجلس می آورند بالاخره بنده بعد از این مراتبی که عرض کرده باقای وزیر عدلیه عرض میکنم چه ضرر دارد اولاً این اشخاص صالح را که درنظر گرفته اند اینجا بگویند کیست؟ اینها کیها هستند ؟ البته تصدیق میکنند که اشخاص صالح در همه طبقات هستند و حتی در عدلیه بیشتر از سایر جاها هستند . در عدلیه اشخاصی هستند که هیچ سابقه سوء ندارند ، در عدلیه اشخاصی هستند که اطلاعاتشان از جریان قانونی خیلی بیشتر از بنده و شما است ، در عدلیه اشخاصی هستند که سالها است بطرفداری ملت و مشروطیت و حکومت ملی شناخته شده اند و هیچ لکه ای بدامان آنها نخورده ، درعدلیه اشخاصی هستند که تاکنون یکنفر به یك شخص یا یك فلان نتوانسته است بآنها ولو بر خلاف یك اتهامی بزند نظرشان بآنهاست ؟ نمیدانم : برای اینکه میگویند اشخاص صالح . صالح به نظر کی ؟ من نمیدانم در خارج عدلیه هم اشخاصی هستند که آنها هم همینطور مثل آقای پیرنیا و آقای مصدق السلطنه مثل آقای پیرنیای حاضر آقای مدرس و امثال ذالك اشخاصی هستند که هم ازقانون مطلعند و هم از نظریات مردم مطلعند وهم مردم بآنها اطمینان دارند غرضشان ازاشخاص صالح اینها است ؟ نمیدانم بالاخره ممکن است روی این اشخاص صالح . . . . نمیخواهم بگویم ایشان یك اشخاص غیر صالحی را خواهند آورد خیر ولی تصور میکنم که یك اشخاصی بنظر ایشان ممکن است صالح باشند اما بنظر جامعه صالح نباشند بعد از انکه اینقانون تصویب شد بر فرض اینکه این اشخاص بنظر من وبنظر عموم واتفاق مجلس صالح نباشند آیا

www.iran-archive.com

هیچ حق دارند بایشان بگویند شما بنا بود اشخاص صالح بیاورید اینها را چرا آوردید ؟ میگویند حق تشخیص صلاحیت با من است . بنده عرض نمیکنم مخصوصا میروند یك اشخاص غیر صالحی را میآورند اما البته تصدیق میکنید که ممکن است اشتباه بکنند ، سهو بکنند گذشته از اینها در این بین یك چیز هاي دیگر و حرفهای دیگر گفته میشود که هیچ میل ندارم آن حرفها را بزنم یا انتساب بدهم بکسی . لذا بنده با این ترتیب و اینصورت با ماده واحده بکلی مخالفم مخصوصا با آن قسمت آخر که میخواهد بکلی اساس قانون استخدام را در ماده عدلیه تمام کند و اینرا هم بنده هیچ صلاح نمیدانم و بالاخره قوه قضائیه یك مملکتی بدست یکنفر هر چه عاقل باشد بدست یکنفر هرچه خیر خواه باشد ، بدست یکنفر هرچه محل توجه عمومی باشد بنده صلاح نمیدانم و این را آقایان تصدیق میکنند که بیند قدری ملاحظه کرد و در یك چنین امر مهمی بین تندی که بر دو فوریت رای بدهند و در ماده هم بدون اینکه بقول آقای آقا سید یعقوب هیچکس مطالعه در آن کرده باشد یا اینکه نظری بکنند که آخر این چه جور است فوراً بر خیزند و بنشینند بنده تصور میکنم این یکقدری خارج از وظیفه ما است و یکقدری بیشتر دقت لازم است . یکقدری بیشتر توجه بحال مردم لازم است باوصف این بنده تصدیق میکنم عدلیه محتاج باصلاح است و باید اصلاح بشود ولی از راه قانون و بطریق قانون وازراه بصیرت و به مشورت مردمان بصیر با معلومات که محل توجه عمه باشند و الا باین ترتیب بنده تصور نمیکنم قابل اصلاح باشد .

وزیر عدلیه - نماینده محترم فرمودند در ابتداي بیاناتشان که شاید آقایان موافق باابن باشند که عدلیه اصلاح شود . بنده کلمه شاید را اصلا میگویم صحبتش را هم نکنند . قطعاً هیچکس پیدا نخواهد شد (بنده قسم میخورم) که بیاید بگوید من با اصلاح عدلیه مخالفم ...

بهبهاني - همه با اصلاحات موافقند شاید هم ندارد

وزیر عدلیه - اما . صحبت در سر اما است . ایران را اما کشته . البته ممکن نیست اشخاصی پیدا بشوند که بگویند فلان ترتیب یا فلان قضیه یا فلان رویه را من اصلاً قبول ندارم . همه میگویند صحیح است ، مسلم است ، ما هم موافقیم ، شبها هم خوابمان نمیبرد ، اما (خنده نمایندگان) عرض میکنم که آقا راجع بمسئله انحلال فرمودند که آیا طریقه دیگری غیر از راه انحلال نبود البته ممکن است بنظر کس دیگر یا بعقل دیگری راه دیگری میرسید ولی بنده آنچه فکر و مطالعه کردم بنظر بنده راه دیگری نیامد حالا هم این مسئله یك مسئله ایست که شده و بنده هم همچو خیال میکنم که خیلی کار مشکلی خواهد بود که بقول یك کسی این شبی که بنده انداخته‌ام امروزهم اگر از خدمت آقایان مرخص بشوم تازه یکنفر هرقدر هم بخواهد بافکر آقا موافقت بکنند ویگوید باید باسلام وصلوة این آقایان دوباره بیایند نمیشود و نخواهد شد بالاخره در این موضوع بعد صحبت میکنیم بنده میتوانستم از چندکار یك کار بکنم : یکی اینکه اصلاً کار باینکار ها نداشته باشم بروم بشوم وزیر عدلیه و یك مدتی هم باندازه‌ای که آقایان موافقت بکنند آنجا بنشینم وکسی را هم باخود مخالف نکنم . یکی هم اینکه بخیال اصلاح بیفتم لیکن ببیك طریق دیگری - محکمهٔ انتظامی و تفتیش واین صحبتها - آنوقت فکر کردم دیدم خوب آقایان دیگرهم که تاحالا وزیر عدلیه شده اند لابد آنها هم خیالاتی داشتند که اصلاحات بکنند و موفق نشده اند . البته نمیتوانم خیال بکنم که آنها مقصود نداشته اند که اصلاح بکنند آنها هم لابد رفته اند وآنجا نشسته اند وخواسته اند کار بکنند ولی بهمان طرق معموله خودمانی : انشاءالله ببینیم ، چه میشود ، بتدریج ، چه خواهد شد . بنده مرد این کار نبودم ....

بهبهاني - مطابق قانون

وزیر عدلیه - قانون . آخر بنده رانیز خدا مرگ دهد ملایم . بنده هم قانون خوانده‌ام می فهمم بالاخره فتوای آقا

در باب قانون آن است فتوای بنده این است و بالاخره گمان میکنم اکثریت مجلس هم بگوید موافق قانون است (بعضی از نمایندگان - صحیح است) فرمودند عدلیه اساس مشروطیت است یعنی قوهٔ قضائیه است مگر آقا بنده منکرش شده اید ؟ مگر خدای ناخواسته کسی اینجا هست که بیاید بگوید قوهٔ قضائیه برای این مملکت لازم نیست ؟ صحبت در این است که می خواهیم یك قوهٔ قضائیه پیدا کنیم بمعنای صحیح این کلمه (بعضی از نمایندگان - صحیح است) و بعلاوه این تشکیلات که مکرر در این مملکت تغییر کرده یکروز بیك شکلی بهم خورد ویکمرتبه دیگرهم بیك شکل دیگر بهم خورد واین دفعه سوم است شاید اینهم از نقطه نظر اینکه هیچ دوئی نیست که سه نشود پیش آمد ولی در هر حال همه صحبت در ساختن بعدش است والبته تصدیق میفرمائید که در دوره پیش وقتیکه عدلیه خراسان منحل شد آقا در مجلس تشریف داشتید خبر هم که مخفی نمانده بود چطور شد آن روز حرف نزدید ؟ یا اینکه طهران خاصه است سایر شهرها خرجی ؟ بنده که این اصل را قبول نکرده ام . بسیار خوب چطور شد . امروز که بنده میخواهم اینمسئله را انجام بدهم آقا اینهمه حرارت میفرمائید ؟ اینقدر اصرار میفرمائید . در فوریتش نباید رای داد در فوریت دومش هم مخالفت میفرمائید (بنده خیلی عذر میخواهم که در مقابل آقا شخصاً این عرایض را میکنم) ولی این فرمایش را که میفرمائید - خوب عدلیه مشهد را هم که پرسال تمام تشکیلاتش را منحل کردند چرا آنوقت نفرمودید ؟ اگر نظر مهر بوزیر عدلیه وقت بوده است بنده چه بی ارادتی کرده ام ؟ اگر نظر بحفظ قانون بوده خوب قانون که فرق ندارد بین طهران و خراسان . حالا میآئیم سر یك نکته که فرمودند (اشخاص بصیر کیها هستند ؟) واین اشخاص بصیر را بنده اسم ببرم عرض کنم بنده خیلی فکر کردم درنوشتن اینماده حقیقت واقع را عرض میکنم و بالاخره این عقیده را پیدا کرده (خیلی ساده) مرگ یکمرتبه ! شیون یکمرتبه ! با اینکه مجلس شورای ملی به شخص بنده که متصدی این امر شده ام (حالا ممکن است یك کسی را از اقصی نقاط عالم فقط اسمش را بشنوند بیاورند واین اختیاراترا بدو بدهند) ولی بنده که در خدمت آقایان بوده‌ام میآیم مدعی میشوم که این کارهارا میکنم اقلا آنچه را که بنده لازم میدانم نه آنچه را که آقایان تشخیص میدهند ممکن است آنکارها لازم باشد ولی آنها از بنده ساخته نمیشود بنده باین وسیله میتوانم کار بکنم واینطور تصور کرده که اگر این اختیارات را مجلس مقدس شورای ملی به بنده بدهد ممکن است موفق بشوم واینکار را بکنم حالا اگر یك طریق دیگری به نظر آقایان میرسد ممکن است اساساً درش بحث شود ولی بنده نظر خودم را عرض میکنم بنده دراین مملکت یك تجربه هاي کلی دارم وتصور می کنم دریك همچو موردی بنده اسم یکی ازاشخاص را ببرم همانوقت ممکن است اشکالاتی پیش بیاید ولواینکه بنده بهترین خوبهارا اسم ببرم . بنابراین حالا بهیچوجه داخل دراین قسمت وجزئیاتش نمیشوم . راجع باحلال عدلیه هم خوبست حالا که عدلیه منحل شده است هیچ صحبتش را هم نکنید . یك وزیر دیگرهم اگر فردا بیاید مگر عدلیه را از نو تشکیل بدهد ولی این عدلیه منحل شده . خوب حالا می خواهیم به بینیم که اشخاصي را اینجا هم اسم نبردیم چون فرمودند اینجا نمیگوئید در کمیسیون بگوئید - بنده ازهمین میترسم زیرا اگر کار بیاید در کمیسیون عدلیه چون آنجا یکقدري خصوصی‌تر وخودمانی‌تر صحبت میکنیم ممکن است بنده یك اشخاصی رابگویم وآقایان یك اشخاص دیگررا بگویند واشخاصیراهم که آقایان میگویند خیلی خوب باشند ولی بنظر بنده آن اشخاص خوب نباشند و اتفاقاً بنده مسئولم . مسؤلیت‌را میدانید که اگر معمولاً یك حرفي را یکقدري متعارفی و ملایم بگیریم اتفاقاً وضعیات طوری دیگرمیشود مسؤلیت معنای خاصی وعمیقي دارد شوخی نیست بنده مسؤلم . خوب آقا .

www.iran-archive.com

اگر بنده مسؤل شما تمام وسایل کار را باید بنظر بنده بگذارید . بنده که اصراری ندارم خدای احد و واحد شاهد است که بنده اصراری ندارم . آقایان امرو زبفرمایند که این رویه ات را نمی پذیریم ازهمین جا خدا حافظی میکنم و مرخص میشوم و استعفایم را تقدیم میکنم بنده بعقیده ام اینطور رسید که در این مملکت چه عیب دارد که یك نفر ایرانی اهل این مملکت بیاید و خودش را بآب و آتش بزند و سعی کند یك چیزی از آب بیرون بیاورد البته اگر گذاشتند و شد چه بهتر از این ولی بنده از اول بار چرا یك چیزی بگویم که پر بخورد یه بگویم سنك میخواهند پیش پایم بیندازند ـ خیر میگویم اگر یك طریقی میخواهند جلوی پای بنده بگذارند که قلم پای بنده حاضر نیست ازآنجا برود نخواهم رفت نه هیچ نده را به هیچ نستان کاری نیست نمیخواهیداین اختیارات را بدهید ؟ ندهید اگر از بنده قبول مي كنيد اين مسئله را كه يك كاري نتوانم بكنم اينطور ميخواهم اگر ميل نداريد البته مختاريد البته مجلس شورای ملی است آقایان سابقه دارند . تجربه دارند . زندگانی اجتماعی دارند قوانین اساسی را میدانند فکرآمردم و ملت هستید. قانون را میدانید . حفظ قانون را در نظر دارید البته آنوقت چرا باید یك كسی كه آمده است میگوید من میخواهم اینطور کار بکنم و بعقیده شما یك نگرانی هائی را تولید کند اختیار بدهید و در آخر اینرا هم عرض کنم که فرمودند خوب اگر دیدیم این آدم یك اشخاصی را انتخاب کرد که واقعا صلاحیت ندارند یا باشتباه یا بهر ترتیب دیگر آنوقت چه میشود ؟ هیچ طوری نخواهد شد . انوقت اقایان در این مجلس یا میشوند سؤال ممکن‌است بکنند استیضاح ممکن است ....

آقاسید یعقوب ـ استیضاح را نفرمائید .

(خندهٔ نمایندگان)

وزیر عدلیه ـ خیر . خودم حس میکنم که اکثریت مجلس شورای ملی نمیخواهد وآن شخص را غیرصالح میداند وبنده هم یك کاری کرده ام وخبط شده و اینکار پیش نمیرود خودم میروم ولی امروز شما هرچه بگوئید من میگویم شما حق ندارید بطور مساعده اعتراض کنید ـ من که هنوز کاري نکرده ام امر هم که امر قطعی نیست ـ انتخاب وکیل برای مجلس شورای ملی نیست که برای دوسال باشد که خدای نکرده بعد اگر کاری کرد شما نتوانیدکاري بکنید خیر ـ یکعده اشخاصی‌را یك‌روزی بموجب اجازهٔ که مجلس داده است‌آورده‌است وقتی‌دیدندبد انتخاب شده آن وزیر را می اندازند بیرون ویك‌وزیر دیگر مي آيد (چون درمورد خودم بود این عرض را کردم) وآن تشکیلات را بهم میزنند و آن اشخاص و کمیسیون را بهتر و درست تر انتخاب می کنند وخلاصه بشکل دیگر درمی‌آورند ـ اینها یك چیزهائی نیست که تصور کنید اگر امروز آمدید یك کاری‌را کردید خدای نکرده دنیا بهم بخورد خیر ـ اختیار در دست شما است باین مقدمات بنده تصور میکنم که جاي نگرانیهای فوق‌العاده نباشد حالا هم بسته است بنظر آقایان .

جمعي از نمایندگان ـ مذاکرات کافی است .

(بعضی گفتند ـ کافي نیست)

رئیس ـ آقای حاج شیخ بیات . راجع بعدم کفایت فرمایشی دارید ؟

آقامیرزا نصرةالله (بیات) ـ آقای آقاسید یعقوب اظهار می کنند .

رئیس ـ آقای آقا سید یعقوب

آقاسید یعقوب ـ این که آقای بیات اجازه شان را به بنده دادند برای این بود که چون بنده مخالفم اکثریت مجلس رحم نمیکنند ـ از این نظر اظهار نکردند . ولی بنده عرض میکنم اینکه آقاي وزیر عدلیه پیش بنده فرستادند وملاحظه کردم بعضی پیشنهاد ها دارم و یقین دارم بعضي از آقایان هم نظرهائی دارند از این که یك نفر مخالف حرف بزند و

یك نفر موافق تصدیق کند نمیشود .

اینهمه مجلله نداشته باشید . دو رای بفوریت اول و دوم گرفته شده و مسلم هم امروز رای خواهند داد ولی باز عقیده بنده همان است که عرض کردم و خود آقای وزیر عدلیه هم فهمیدند که عرض بنده از نظر مخالفت نیست از نظر این است که قضیه درست حل شود که نگویند اقلیت در اینجا بوده است از اینجهت است که عرض میکنم بیشتر در اطرافش صحبت شود .

رئیس ـ رای گرفته میشود بکفایت مذاکرات ـ آقایان موافقین قیام فرمایند .

(عدهٔ قیام نمودند)

رئیس ـ تصویب نشد ـ چون بعضی از آقایان اجازه خواسته اند اگر مجلس موافق است چند دقیقه تنفس داده شود.

جمعی از نمایندگان صحیح است

(در اینموقع جلسه برای تنفس تعطیل و بفاصله نیمساعت مجددا تشکیل گردید)

رئیس ـ آقای دکتر مصدق مخالف هستید ؟

دکترمصدق ـ بنده عرضی ندارم ـ

رئیس ـ آقای شریعت زاده

شریعت زاده ـ موافقم

رئیس ـ آقاي حاج آقا رضا (رفیع)

رفیع ـ موافقم

رئیس ـ آقای خواجوی

خواجوی ـ بنده موافقم

رئیس ـ آقاي مهدوی

آقارضامهدوی ـ موافقم

رئیس ـ آقای افسر

محمد هاشم میرزا (افسر) ـ بنده یك سؤالی از آقای وزیر عدلیه داشتم و مي خواستم از این جریان و تشکیلاتی که میخواهند بدهند مسبوق شوم که بدانم مخالف باشم یا موافق و آنوقت هم درفوریت میخواستم حرف بزنم که سوء تفاهم شد وآقای یمینی هم تصور کردند بنده قانون اساسی را نخوانده ام بنده میدانم که درقانون اساسی محاکم تشکیف برای ایالات هم هست و همهٔ اینها در آنجا هست ولی بنده میخواستم بدانم‌که نظریه آقای وزیر عدلیه دراین موضوع چیست ؟ وهمان طوریکه در امور شرعیه وقتی بشرع رجوع میشود قابل استیناف و تمیز نیست در امور عرفیه هم می خواهند ترتیباتی بدهند که حتي الامکان به حکمیت ساده بگذارد و مخالفتی هم با قوانین نداشته باشد و بالاخره ترتیبي بدهند که محتاج به استیناف و تمیز نباشد چنانکه درامور شرعیه محتاج نیست یا خیر ؟ ـ اگر این طور است بنده موافقم و اگر نیست که بنده مخالفم ـ حالا نظریه‌تان را بفرمایند تا بعد بنده عرضم را بکنم .

وزیر عدلیه ـ عرض کنم ـ اگر بطور کلی واصولی سؤال بفرمایند که آیا بنظر این خواهد بود که در طرز تشکیلات و اصول محاکمات حتی الامکان تا آنجائي که هردو نظر رعایت بشود یعني یکی قطع و فصل دعاوی بسرعت بشود یکی دیگر اینکه تامین عدالت هم بشود . چون البته بسرعت میشود قضایا را حل کرد ولی خیلی اوقات ممکن است که قسمت دوم تامین نشده باشد . اگر در حدود ایندو شرط که هم باحقاق حق نزدیك بشود و هم بسرعت کار بگذرد . البته در اینحدود آنچه که تصمیم لازم باشد گرفته خواهد شد همانطور که بنده عرض کردم این تشکیلات عیب دارد و این تشکیلات پیچ و خم و طول و تفصیلش خیلي است و باید کاری بکنیم که این پیچ وخم ها کم شود ومحاکمات

www.iran-archive.com

ساده تر و سریعتر شود بطور کلی عرض میکنم ولی بطور مفصل در جزئیات بخواهند صحبت بکنم نمی شود حالا مورد ندارد و ضمناً موقع را مغتنم میشمرم و اینقسمت را تذکر میدهم چون در خارج اطاق در موقع تنفس بنده احساس کردم که بعضی از نمایندگان محترم یك نگرانی ها راجع بیك قسمتهائی داشتند و حالا هم که عرض میکنم برای این است که خدمت آن آقایانی که نرسیدم و همان نگرانیها را داشتند بگویم که وقت مجلس گرفته نشود و این فرمایشات را نکنند - چون اعتراض کردند و اظهار نگرانی نمودند که این کمیسیونهائی که می آیند ممکن است یك قانونی بگذرانند راجع بفلان قسمت از اصول محاکمات و چون اسم آزمایش در بین است پنج روز بعد خدای نخواسته (چون باید تمام اینها را در قانون پیش بینی کرد) از نقطهٔ نظر اینکه فلان محاکمه را باو کمك کرده باشند یا بفلان صاحب دعوی همراهی کرده باشند آنها را دیر و یا تغییر بدهند و یك عدهٔ دیگر جای آن می گذارند. برای اینکه جلوگیری از این نگرانیها بشود یك فورمولی بنده درست کرده ام و به بعضی از آقایان هم عرض کردم و حالا هم باز عرض میکنم که اگر آقایان اظهار مخالفتی دارند متوجه باین قسمت باشند که اضافه خواهد شد که این کمیسیون هائی که معین میشوند برای اجرای آن موادی که در نظر میگیرند اولا یك مدتی معین بکنند که مثلاً پس از ده روز یا بعد ازیك ماه این ماده که الان ابلاغ می شود بموقع اجراء گذارده خواهد شد که مردم تکلیف خودشان را بدانند و یکی دیگر اینکه وقتی که ابلاغ شد و جریان پیدا کرد دیگر این کمیسیون حق تجدید نظر در قانون ندارد تا بیاید بمجلس و مجلس تکلیفش را معین کند. اینرا هم تذکر دادم که بدانند و بنده این قسمت را بعد اضافه خواهم کرد.

رئیس - آقای زوار پیشنهاد کفایت مذاکرات را کرده اند.

(بشرح ذیل خوانده شد)

بنده پیشنهاد کافی بودن مذاکرات را مینمایم

رئیس - رأی گرفته میشود بکفایت مذاکرات آقایانیکه تصویب می کنند قیام فرمایند.

(اغلب قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد. (خطاب بوزیر عدلیه) آن فورمول را خوبست التفات کنید بعد رأی بگیریم

وزیر عدلیه - بله الان

آقاسیدیعقوب - بنده هم یك پیشنهادی عرض کردم.

(ماده واحده بشرح ذیل خوانده شد)

ماده واحده - وزیر فعلی عدلیه مجاز است بوسیلهٔ کمیسیون هائی مرکب از اشخاص بصیر موادی راجع باصلاح اصول تشکیلات و محاکمات واستخدام عدلیه تهیه و بموقع اجرا بگذارد تا پس از آزمایش در عمل بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید. کمیسیونهای فوق برای اجرای موادی که تصویب می نمایند مدتی معین میکنند که پس ازانقضاء آنمدت مواد مصوبه بموقع اجراء گذاشته میشود وپس از ابلاغ کمیسیونها درآن مواد دیگرحق تجدید نظر نخواهند داشت

کمیسیونهای مذکوره چهار ماه پس از تصویب اینقانون منحل میشوند

مواد فعلی اصول تشکیلات ومحاکمات واستخدام عدلیه مادام که بوسیلهٔ کمیسیون های فوق الذکر درظرف چهار ماه پس از تصویب این قانون تغییر نکرده به قوه خود باقی است.

تبصره - وزیر فعلی عدلیه می تواند اشخاصیرا که لازم میداند اعم از اینکه سابقهٔ استخدام دولتی داشته باشند یا نه برای مؤسسات اداری ومحاکمه عدلیه انتخاب نموده مؤسسات و محاکم را از آن اشخاص دائر مینماید این اختیار برای مدت چهار ماه از تصویب این قانون است.

رئیس - پیشنهادها قرائت میشود

(بترتیب ذیل خوانده شد)

پیشنهاد میکنم درتبصره عوض کلمه اعم ازاینکه سابقه استخدام دولتی داشته باشد یا نه نوشته شود اعم ازاینکه دروزارت عدلیه سابقه استخدام داشته باشد یاوزارتخانه دیگر (یعقوب الموسوی)

رئیس - بفرمائید

آقا سید یعقوب - گرچه در خارج هم بآقای وزیر عدلیه عرض کردم ولی میخواهم وجهه نظرم را بعرض مجلس برسانم. وجههٔ نظر بنده چنانکه نماینده های محترم دیده اند درهرجا من مواظب هستم که یك خرج زیادی برای مملکت فراهم نشود این قانون استخدام که ما نوشتیم آنهائی که مشمول آن هستند. مکرر هم عرض کرده ام. بهیچ قوهٔ نمیشود آنها را خارج کرد. و این عبارت که نوشته شده است. اعم ازاینکه سابقه استخدام دولتی داشته باشد یا نه (قطع نظر از اینکه یك ماده کنترانی در قانون استخدام ذکرشده که آن ماده از اصول قانون استخدام پیشتر رفته و همه وزارتخانها هم گرفتارند و چقدر برای مستخدمین کنترانی بودجهٔ مملکت را زیاد کرده اند) این هم یك باب وسیع دیگری باز می کنند. بنده خودم که یك نفر از اعضاء کمیسیون بودجه هستم بعرض مجلس میرسانم که ما سیصد و پنجاه هزار تومان کسر بودجه داریم این ماده را اینجا میگذاریم پس فردا بقدری ازمدارس متوسطه و عالیه در اینجا زیاد هستند که وزیر عدلیه دیگران را زحمت می اندازد. بنده میترسم در اینجا باز یك باب دیگری و یك مخارج دیگری بواسطه این کلمه زیاد شود. این است که بنده اینجا پیشنهاد کردم که نوشته شود اعم از اینکه سابقه در وزارت عدلیه داشته باشند یا دروزارتخانه دیگر. و یا منتظرین خدمت سایر وزارتخانها. (چنانچه در کمیسیون بودجه آقای وزیر مالیه هم تشریف داشتند آقای یاسائی هم تشریف داشتند) ما بودجه کارکذاری ها را بکلی منحل کردیم. زیرا خودمان را محتاج باین ندیدیم. همین ها قضاوت کرده اند و در محاکم کار کرده و سابقه هم دارند. تمام نظر بنده این است که یك بودجهٔ اضافهٔ تحمیل نشود حالا اگر بنده را قانع می کنند که بر بودجه چیزی اضافه نشود و تحمیلاتی بمملکت نشود عرضی ندارم ولی پیشنهاد بنده از این نظر بود که عرض کردم.

وزیرعدلیه - عرض میکنم نظر آقای آقا سید یعقوب یکنظری است که رعایتش بر هر وزیری یا وکیلی لازم است و البته حتی الامکان باید خرج زیادی نتراشید و ایشان مخصوصاً کسی هستند که در پشت این تریبون سرکیسه ملت را محکم گرفته اند ولی خودشان تصدیق دارند که اگر خرجی لازم شد نباید طفره زد بنده اینجا اطمینان میدهم که تا حدی که ممکن باشد ما اشخاصی که صلاحیت داشته باشند ازبین همین مستخدمین دولت خواهیم آورد. اما از آقا اجازه میخواهم که نگذارند دست دولت باز باشد. ما حتی الامکان از خارج کسی را نخواهیم آورد ولی اگر اتفاق افتاد و یك کسی بدرد این کار خورد ولی سابقه استخدام نداشت دست و بال بسته نباشد و ما بتوانیم او را بیاوریم زیرا اگر یك کسی بدرد خورد حیف است که ما او را کنار بگذاریم و قطعاً عدهٔ اینها هم زیاد نخواهند بود و روی هم رفته شاید ما بیش از پنجاه شصت نفر از خارج نیاوریم فرضاً که صد نفر هم بیاوریم و یك خرج مختصری هم برای این کار بکنیم تازه در مقابل نفع بزرگی که بما میدهد بنده گمان نمیکنم اهمیتی داشته باشد و با این شرط خوب است خود آقای آقاسید یعقوب هم با ما همراهی کنند و قدری سر کیسهٔ ملت را شل کنند.

رئیس - آقای دادگر موافقید؟

دادگر - خیر مخالفم

www.iran-archive.com

رئیس -- آقای یاسائی

یاسائی -- بنده هم با پیشنهاد مخالفم با اصل ماده موافقم

رئیس -- آقای شیروانی ؟

شیروانی -- با پیشنهاد مخالفم

رئیس -- آقای افسر

افسر -- بنده هم مخالفم

آقا سید یعقوب -- استرداد میکنم

رئیس -- استرداد کردند . پیشنهاد آقای مدرس

(اینطور خوانده شد)

پیشنهاد میکنم آخر ماده بترتیب ذیل اصلاح شود مواد فعلی اصول تشکیلات و محاکمات و استخدام عدلیه مادام که بوسیله کمیسیونهای فوق الذکر و تصویب مجلس شورای ملی یا کمیسیون عدلیه تغییر نکرده بقوهٔ خود باقی است و در عین حال مواد مصوبه کمیسیونها موقتا معمول بها خواهد بود

رئیس -- آقای مدرس

مدرس -- گرچه پیشنهاد است و آقای رئیس اجازه نمیفرمایند که در پیشنهاد خیلی صحبت بشود ولی بنده عقیده ام این است که هر یك ازاشخاص که یك خیالی بجهة اصلاح در کله اش افتاد باید او را آزاد گذارد که آن خیال خودش را اجرا کند تا شاید انشاء الله الرحمن نتیجهٔ از آن حاصل شود در ماده واحده عقیده بنده این بود که هیچ صحبت نداریم ولگذاریم همینطوریکه نظر خودشان است مجلس رای بدهند لکن یکی دو نکته رابنده بی تناسب ندیدم که صحبت کنم . در این مجلس خیلی ها آمدند و اختیار تام خواستند و بانها داده شد . ما بخاطر داریم رئیس الوزراءها آمدند و اختیارات تام خواستند . قانون ۲۳ جوزاراً دیدیم خلاصه خیلی اختیارات تام دیدیم حالا هم عیبی ندارد که یك اختیاراتی هم باقای داور بدهیم ولی دونکته را باید خدمت ایشان عرض کنم و گمانم این است این دو نکته را نمیشود صحبت نداشت . یکی اینکه متجاوز از ده سال است یك قانونی مرتب شده . اهل خبره . کمیسیون عدلیه . یك مستشاریکه آوردیم و قریب صد هزار تومان باو پول دادیم همه دراو نظر کردند (وقانون امتحانی درست کردند) ویك قوانینی را بموقع اجرا گذاردند . ازاینکه وضعیت عدلیه ما هم حالا خوب نیست حرفی نیست ولی حالا باید کاری بکنیم که آنچه که داریم تایك چیزی جای آن نگذاشته ایم آنها را کان لم یکن نکنیم . اگر انشاء الله این کمیسیونها موفق شدند ویك قوانین و لوایحی ترتیب دادند و آنها را بموقع آزمایش گذاشتند و در ضمن هم تقدیم مجلس شورای ملی کردند و مجلس شورای ملی یا کمیسیون عدلیه باجازهٔ مجلس شورای ملی آنها را تصویب کرد هرچه را که ازاین قوانین جدید تصویب کردند در مقابلش ازاین قوانین فعلی کسر ومحو نمائید . اما بمجردیکه این کمیسیونها نشستند و یك چیزی ترتیب دادند لغو کردن این قوانین فلسفهٔ ندارد . البته کمیسیون بنشیند ولوایحی ترتیب بدهد و آنها را بموقع اجراء و آزمایش بگذارد . ولی بمجرد اینکه کمیسیونها رأی دادند که این قوانین جدید بموقع اجراء گذارده شود نمیشود این قوانین فعلی را کان لم یکن تصور کرد و الغاء این قوانین باید به تصویب مجلس یا کمیسیون عدلیه باشد بهمان ترتیب که هرچه از این قوانین را مجلس یا کمیسیون تصویب کرد از قوانین فعلی کسر نماید این بود مفاد نظریه بنده که پیشنهاد کردم

وزیر عدلیه -- بنده اولاً از بعضی از آقایان رفقا که اجازه خواسته اند ومیخواهند بعنوان موافقت صحبت بکنند که کار زودتر بگذرد خیلی عذر میخواهم که همه صحبترا خود بنده میکنم و در اینجا این نظریرا که آقای مدرس فرمودند بنده هیچ مانع مقصود نمی بینم . امروزه یك قوانین و قواعدی هست و ما اصلاحاتی را که در قوانین میکنیم حاضریم که آن اصلاحاتی را که

بموقع اجرا میگذاریم مجلس پیشنهاد کنیم والبته تاوقتی که مجلس یا کمیسیون عدلیه مجلس بآن رأی نداده است اسم قوانین فعلی را نباید قوانین ملغی شده گذاشت منتها معطل وموقوف الاجرا میماند و قوانینی که بموقع آزمایش گذارده میشود مجلس میآید و تکلیفش را مجلس معین خواهد کرد وچون مقصود بنده هم همین است وبامقصود آقای مدرس یکی است بنده این پیشنهاد را قبول میکنم واز آقایان موافقین هم خواهش میکنم موافقت بفرمایند

یکنفر از نمایندگان -- خوب است یکمرتبه دیگر قرائت بشود .

(بشرح فوق قرائت شد)

رئیس -- قبول فرمودید ؟

وزیر عدلیه -- بلی .

رئیس -- پیشنهاد آقای فیروز آبادی قرائت میشود

(بشرح ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد می کنم که کمیسیونهائیکه تشکیل می شود مرکب بوده باشد از شش نفر که بتصویب مجلس سه نفر از وکلاء و سه نفر از خارج معین شوند و رئیس عدلیه هم حق دارد دو نفر خودشان معین کنند که مجموع هشت نفر بشوند .

رئیس -- آقای فیروز آبادی .

فیروزآبادی -- چون وزارت عدلیه مجبور است کمیسیونهائی معین کند که آن کمیسیونها راجع به تشکیلات نظریات خودشان را معین کنند بهترش این است که این اشخاص از مخالف و موافق باشند تا کار زودتر بگذرد . از این جهت نظر بنده این است که سه نفر از وکلای مجلس و سه نفر هم از خارج این شش نفر بانتخاب خود مجلس باشد و دو نفر هم خود وزیر عدلیه انتخاب کنند که مجموع این اشخاص هشت نفر باشند و این هشت نفر بنشینند و زودتر کار را درست کنند

رئیس -- آقای وزیر عدلیه : نسبت باین پیشنهاد چه میفرمائید ؟

وزیر عدلیه -- حقیقتش این است که بنده نمیتوانم این پیشنهاد را قبول کنم ودلائل زیادی دارم که اگر لازم شد بعد عرض خواهم کرد ولی همینقدر بطورخلاصه عرض میکنم که خوب است اجازه بدهند وروی همان اصلی که آقای مدرس فرمودند این ترتیبی که فعلا هست و پیشنهاد شده دیگر بهم نخورد و تصویب شود

رئیس -- رای گرفته میشود به پیشنهاد آقای فیروز آبادی اقایانیکه تصویب میکنند قیام فرمایند

(چند نفری قیام کردند)

رئیس -- تصویب نشد . پیشنهاد آقای آقا سید یعقوب قرائت میشود .

(اینطور خوانده شد)

پیشنهاد میکنم در ماده واحده اضافه شود هر مادهٔ را که کمیسیونها تصویب کردند باید به تصویب مجلس شورای ملی برسد

آقا سید یعقوب -- این ماده را که آقای وزیر عدلیه پیشنهاد کرده و مجلس میخواهد رای بدهد بنده قرائت میکنم تا آقایان در نظر داشته باشند . نوشته است « اصول تشکیلات و محاکمات و استخدام عدلیه مادام که بوسیلهٔ کمیسیونهای فوق الذکر در ظرف چهار ماه پس از تصویب این قانون تغییر نکرده بقوه خود باقی است » انوقت کمیسیونها برای تشکیلات خود وزارتخانه و تشکیلات محاکم موادی را تنظیم می کنند ووزارت عدلیه مجبوراست آن مواد را اجرا کند . در این ماده هیچ نوشته نشده است که آن موادرا که کمیسیونها تصویب میکنند بتصویب مجلس شورای ملی باید برسد از اینجهة بنده پیشنهاد کردم کمیسیونهائی که مامور از برای تنظیم این مواد هستند برای تشکیلات و محاکمات وقانون استخدام باید آن مواد بتصویب مجلس شورای ملی برسد و الا لازم

www.iran-archive.com

میآید که غیر از قوه مقننه قوه دیگری دخالت دروظایف قوه مقننه کرده باشد حالا اگر آقای وزیر عدلیه میفرمایند که آن پیشنهاد آقای مدرس این نظریهٔ بنده را تامین میکند یعنی این را میرساند که موادیرا که کمیسیونهای چهارگانه تصویب میکنند بایدبتصویب مجلس هم برسد که بنده پیشنهاد خودم را استرداد میکنم و الا اگر اینطور نباشد ووزیر عدلیه آن مواد را بدون تصویب مجلس شورای ملی بموقع اجراء گذارد بنده جداً مخالفم زیرا چنانچه عرض کردم لازم میآید که غیر ازقوه مقننه دیگري مداخلهٔ دروظایف قوه مقننه بکند

وزیر عدلیه ـ لازم است عرض کنم که بنده تصور نمیکنم هیچوقت خیالم این بوده که در وظائف قوه مقننه دخالت کنم وپیشنهادي‌هم که آقاي مدرس فرمودند و بنده هم قبول کردم گمان میکنم تمام این نظریات را میرساند و تامین میکنند

آقا سید یعقوب ـ پس بنده استرداد میکنم

(خنده نمایندگان)

آقا سید یعقوب ـ اما بنده مطالعه میکنم که قانون درست بگذرد شما مطالعه نمی کنید این خنده ندارد !

رئیس ـ پیشنهاد دیگر آقای مدرس

(اینطور خوانده شد)

پیشنهاد میکنم نوشته شود : پس از آزمایش مدت ششماه

رئیس ـ آقای مدرس

مدرس ـ عرض میشود چون « آزمایش » در ماده بود و معلوم نیست که آزمایش برای چند مدت است از این جهة بنده این پیشنهاد را کردم و بخودشان هم عرض کردم و گمان می کنیم ششماه هم در قوه خودشان به بینند که این مواد و قوانین را بموقع عمل بگذارند

وزیر عدلیه ـ بنده با مدت ششماه هم موافقم

رئیس ـ پیشنهاد آقای بهبهانی

(بمضمون ذیل قرائت شد)

در اعضاء کمیسیونها بنده پیشنهاد مینمایم با نظرهیئت دولت باشد

رئیس ـ آقای بهبهانی

بهبهانی ـ عرض میکنم اینجا یك مذاکراتی راجع باعضاء کمیسیون ها شد و آقای وزیر عدلیه نخواستند عرایض بنده را رد کرده باشند ولی در اینجا فرمودند نمیتوانم بگویم برای اینکه محظورات دارد ولی البته این محظورات را در بین خودشان و بین همکاران خودشان و آقایان وزراء ندارند لهذا بنده این طور پیشنهاد کردم و تصور می کنم خودشان هم این پیشنهاد را قبول بفرمایند که اعضاء کمیسیون ها را با نظر هیئت وزراء قرار دهند و این مسئله را در جلسه هیئت وزراء مطرح کنند و در آنجا راي بگیرند

وزیرعدلیه ـ عرضی که بنده میخواهم بکنم خیلی مختصر است و محتاج بآمدن پشت تریبون هم نبود ولی چون دو سه دفعه اینجا برای مخالفت با اظهارات آقای بهبهانی آمدم و متاسفانه بعنوان مخالفت جواب فرمایشات آقا را دادم این دفعه آمدم برای اینکه خوش وقتانه با فرمایشات آقا موافقت کنم البته بدیهی است که بنده هیچوقت مطلبي را پیش خودم نگه نخواهم داشت و محرمانه نخواهد بود و در خیلی از موارد از نظریات آقایان وزراء استفاده خواهم کرد و همچو تصور نشود که اگر بنده در خارج مشورت کنم به بنده بر میخورد البته بنده با آقایان وزراء مشاوره می کنم و این پیشنهاد را هم قبول میکنم

رئیس ـ دیگر پیشنهادی نیست باید نسبت بماده راي بگیریم

وزیر معارف ـ بنده با پیشنهاد آقای بهبهانی مخالفم

یکنفر از نمایندگان ـ نمیشود مخالفت کرد وزراء مسئولیت مشترك دارند

وزیر معارف ـ حق دارد مخالفت کنم بهمین دلیلی که مسئولیت مشترکه میخواهید ایجاد شود شما این اختیارات را میدهید بوزیر فعلی عدلیه و مصلحت در این است که مجلس قیود زیادی برای اوث شدن مسئولیت ایجاد نکنند . شما هیئت وزراء چه کار دارید وزیر عدلیه کاملا طرف اعتماد هیئت وزراء است . اگر خودشان بخواهند مشورت کنند آن یك موضوع دیگری است ولی در این ماده واحده بنده هیچ موجبی نمی بینم که وزیر عدلیه ملزم باشد که هیئت وزراء را هم داخل این مسئولیت بکنند و بنده با این ترتیب مخالفم

وزیر عدلیه ـ اجازه می فرمائید عرض کنم در حق که بنظر بنده میرسد که هم مقصود آقای بهبهانی تامین شده باشد و همچون آقاي وزیر معارف با این ترتیب موافقت ندارند برای حل قضیه بهتر این است که آقا پیشنهاد خودشان را پس بگیرند و بنده پیشنهاد خودم هیچ کاری نکنم

رئیس ـ (خطاب بآقای بهبهانی) مسترد فرمودید ؟

بهبهانی ـ بلي مسترد میدارم

رئیس ـ پیشنهاد شده است بورقه رای گرفته شود

وزیر عدلیه ـ اجازه‌ي فرمائید ماده واحده خوانده شود

رئیس ـ خوانده میشود بعد رای گرفته میشود

(بشرح ذیل خوانده شد)

ماده واحده ـ وزیر فعلی عدلیه مجاز است بوسیله کمیسیونهائی مرکب از اشخاص بصیر موادی راجع باصلاح اصول تشکیلات و محاکمات و استخدام عدلیه تهیه و بموقع اجراء بگذارد تا پس از آزمایش در مدت ششماه بمجلس شورای ملی پیشنهاد نماید . کمیسیونهای مذکوره چهارماه پس از تصویب بآقایان معلوم میشوند . کمیسیونهای فوق برای اجراي موادي که تصویب مینمایند مدتی معین می کنند که پس از انقضاء آن مدت مواد مصوبه بموقع اجرا گذاشته میشود و پس از بازگشت کمیسیونها در آن مواد دیگر حق تجدید نظر نخواهند داشت . مواد فعلی اصول تشکیلات و محاکمات و استخدام عدلیه مادام که بوسیله کمیسیونهای فوق الذکر و تصویب مجلس شورای ملی به کمیسیون عدلیه تغییر نکرده بقوه خود باقی است و در عین حال مواد مصوبه کمیسیونها موقتا معمول بها خواهد بود

تبصره ـ وزیر عدلیه میتواند اشخاصی را که لازم میداند عم از اینکه سابقه استخدام دولتی داشته باشند یا نه برای مؤسسات اداری محاکم عدلیه انتخاب نموده مؤسسات و محاکم را از آن اشخاص پر نماید

رئیس ـ رای گرفته میشود بماده و تبصره با ورقه . آقایانیکه موافقند ورقه سفید خواهند داد و بالا ورقه کبود

(در این موقع اخذ و استخراج آراء بعمل آمده نتیجه باینطور حاصل شد)

ورقه سفید علامت قبول ۸۱ ورقه کبود علامت رد ۳

رئیس ـ عده حاضر صد و بیست و یك نفر است و باکثریت هشتاد و یکرای تصویب شد . آقای وزیر معارف

وزیر معارف ـ آقای میرزا یوسفخان مشار را بسمت معاونت وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه معرفی میکنم

وزیر داخله ـ آقای مصطفی قلیخان بیات را بمعاونت وزارت داخله بمجلس شورای ملی معرفی میکنم

رئیس ـ پیشنهاد ختم جلسه شده است (بعضی از نمایندگان ـ صحیح است) چون فردا روز عید است برای شرفیابی و عرض تبریك حضور علیحضرت همایونی باید نه نفر بحکم قرعه معین شوند

www.iran-archive.com

(اقناع بعمل آمده و آقایان مفصلة الاسامی بحکم قرعه معین شدند)

آقای محمد هاشم میرزا افسر ـ آقای میرزا علی کازرونی آقای طباطبائی وکیلی ـ آقای آقا سید یعقوب ـ آقای دادگر ـ آقای آقا سید زین‌العابدین فومنی ـ آقای مفتی آقای ملك مدنی ـ آقای میرزا عبد الباقی جمشیدی

رئیس ـ آقای وزیر فوائد عامه اظهاری دارید ؟

وزیر فوائد عامه ـ بنده کاري ندارم ولی چون آقایان وزراء معاونین خودشان را معین کردند و بنده در نوبت ثانی اینکار را نکرده بودم باعتبار اینکه همان مرتبه اولی کافی بوده است . حالا هم درثانی آقای رهنما را بمعاونت خودم معرفی میکنم .

رئیس ـ جلسه آتیه روز یکشنبه دستور هم لایحه تاسیس بانك

(مجلس تقریباً یکساعت و نیم بعد از ظهر ختم شد)

قانون

اجازهٔ اصلاح قوانین اصول تشکیلات و محاکمات و استخدام عدلیه بوزیر فعلی عدلیه

مصوب ۲۷ بهمن ماه ۱۳۰۵ شمسی

ماده واحده ـ وزیر فعلی عدلیه مجاز است بوسیله کمیسیونهائی مرکب از اشخاص بصیر موادی راجع باصلاح اصول تشکیلات و محاکمات و استخدام عدلیه تهیه و بموقع اجرا بگذارد ، پس از آزمایش مدت شش ماه در عمل به مجلس شورای ملی پیشنهاد نماید کمیسیونهای مذکوره چهار ماه پس از تصویب اینقانون منحل میشوند .

مواد فعلی اصول تشکیلات و محاکمات و استخدام عدلیه مادام که بوسیله کمیسیونهای فوق الذکر و تصویب مجلس شورای ملی یا کمیسیون عدلیه تغییرنکرده بقوه خود باقی است و در عین حال مواد مصوبه کمیسیونها موقتا معمول بها خواهد بود کمیسیونهای فوق برای اجرای موادی که تصویب می نمایند مدتی معین میکنند که پس از انقضاء آن مدت مواد مصوبه بموقع اجرا گذاشته میشود و پس از ابلاغ کمیسیونها در آن مواد دیگر حق تجدید نظر نخواهند داشت

تبصره ـ وزیر فعلی عدلیه میتواند اشخاصی را که لازم میداند اعم از اینکه سابقه استخدام دولتی داشته باشند یا نه برای مؤسسات اداری و محاکم عدلیه انتخاب نموده و مؤسسات و محاکم را از آن اشخاص دائر نماید این اختیار برای مدت چهار ماه از تصویب این قانون است

اینقانون که مشتمل بریك ماده است در جلسه بیست وهفتم بهمن ۱۳۰۵ شمسی بتصویب مجلس شورای ملی رسید

حسین پیرنیا : رئیس مجلس شورای ملی

www.iran-archive.com